

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะทางการวิจัย โดยจะเสนอตามลำดับดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารคือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าฝ่ายอนุบาลหรือหัวหน้าวิชาการฝ่ายอนุบาล ครูผู้สอนชั้นอนุบาล คือ ครูประจำชั้นและครูพิเศษที่ปฏิบัติการสอนในชั้นอนุบาล
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi-Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน 219 คน และกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนชั้นอนุบาล 302 คน รวมกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 521 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองนำไปใช้ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) แบบปลายเปิด (Open-ended) และแบบเติมคำ
 - 3.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ฉบับคือ
 - 3.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร
 - 3.1.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาล

3.2 แบบสอบถามแต่ละฉบับแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

3.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2.2 สภาพการใช้แนวทางการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียน

อนุบาล

3.2.3 ปัญหาการใช้แนวทางการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียน

อนุบาล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวนหนึ่งโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ไปยังผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และอีกจำนวนหนึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 521 ฉบับ ได้รับคืนกลับมา 509 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.70 เป็นแบบสอบถามที่ส่งม้วนทั้งหมด แยกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหาร จำนวน 207 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.52 และแบบสอบถามของครูผู้สอนชั้นอนุบาล จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีคำนวณหาค่าร้อยละ และเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลซึ่งปฏิบัติงานด้านอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้บริหารร้อยละ 22.71 มีอายุระหว่าง 41-45 ปี และผู้บริหารอีกร้อยละ 17.84 จำนวนเท่ากันมีอายุ 36-40 ปี กับ 46-50 ปี สำหรับตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 34.78 เป็นหัวหน้าฝ่ายอนุบาลหรือหัวหน้าวิชาการฝ่ายอนุบาล ร้อยละ 32.85 เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และร้อยละ 32.37 เป็นผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.80 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี (ไม่ใช่วิชาเอกอนุบาลศึกษา) ส่วนประสบการณ์ของผู้บริหาร จำนวนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 58.45 เคยสอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลของรัฐ และมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.80 ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านอนุบาลศึกษา และส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 70.05 มีภาระกิจอื่นนอกเหนือจากงานในตำแหน่ง คือ

เป็นผู้มีเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา รองลงมาคือร้อยละ 62.80 เป็นกรรมการศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ในด้านการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา และการจัดการศึกษาระดับอนุบาล พบว่า ส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.91 เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา และมีส่วนน้อยคือร้อยละ 26.09 ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา โดยผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 53.14 เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล รองลงมาคือร้อยละ 47.83 เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา เรื่องการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในชั้นอนุบาลศึกษา และร้อยละ 45.41 เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเรื่อง การจัดการศึกษา

2. ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนทุกคนเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 จำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 40.40 มีอายุระหว่าง 31-35 ปี และมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.33 ที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 43.05 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ไม่ใช่วิชาเอกอนุบาลศึกษา) และครูผู้สอนร้อยละ 29.80 มีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาลมาแล้ว 1-5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.95 ที่มีประสบการณ์ในการสอน 21 ปีขึ้นไป ครูผู้สอนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 64.90 มีหน้าที่อื่นรับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอน และส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 35.10 ที่ไม่มีหน้าที่อื่นรับผิดชอบ

ในด้านการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา และการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ครูผู้สอนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 52.98 ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา และมีส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 47.02 ที่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา โดยครูร้อยละ 18.87 ได้เข้ารับการอบรมเรื่อง การใช้และการผลิตสื่อเพื่อพัฒนาเด็ก รองลงมาคือร้อยละ 18.55 เข้ารับการอบรม เรื่องละครสร้างสรรค์และละครใบ้

สำหรับจำนวนนักเรียนในชั้นซึ่งครูผู้สอนรับผิดชอบนั้น มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 39.07 รับผิดชอบนักเรียนในชั้น 36-40 คน และมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.66 ที่รับผิดชอบนักเรียนในชั้น 20-25 คน และชั้นเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 78.48 ไม่มีที่เลี้ยงหรือผู้ช่วยครู และน้อยที่สุดคือร้อยละ 21.52 ที่มีที่เลี้ยงหรือผู้ช่วยครู ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 88.84 พอใจในการสอนชั้นอนุบาล มีส่วนน้อยคือร้อยละ 11.26ที่ไม่พอใจ

ตอนที่ 2 การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามสภาพการปฏิบัติของผู้บริหารและครูผู้สอน
ชั้นอนุบาล สรุปได้ดังนี้

1. การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
การปฏิบัติของผู้บริหารด้านการแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ได้
กำหนดเป้าหมายในการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไว้โดยยึดหลักการสำคัญคือ
ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา รองลงมา
คือร้อยละ 91.30 จัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ และความ
สนใจของเด็ก ผู้บริหารจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.70 ที่มีเป้าหมายเพื่อจัดประสบการณ์
ที่มุ่งเน้นให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ และคิดเลขได้ และผู้บริหารทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100
ได้วางนโยบายในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กวัย 4-6 ปี
ให้มีความพร้อมทุกด้าน รองลงมาคือ ร้อยละ 97.58 จัดชั้นอนุบาลเพื่อเป็นตัวอย่างแก่
โรงเรียนในสังกัดและหน่วยงานอื่น

สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่
คิดเป็นร้อยละ 92.27 ได้กำหนดแผนงานของโรงเรียน มีส่วนน้อย คือร้อยละ 8.21 ที่ไม่มีการ
กำหนด โดยมีวิธีการปฏิบัติคือ ผู้บริหารร้อยละ 64.25 ให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลร่วมกันเสนอโครงการ
ฝ่ายบริหารนำมาจัดทำแผนปฏิบัติงานและปฏิทินงาน และมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 6.76 ที่ฝ่าย
บริหารจัดการทำโครงการ แผนปฏิบัติงาน และปฏิทินงานเอง

ในด้านการจัดประชุมหรือชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ เรื่องการจัดประสบการณ์
และกิจกรรมในชั้นอนุบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 97.10 ได้จัดปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็ก
เข้าใหม่ รองลงมาคือ ร้อยละ 66.67 จัดทำเอกสารชี้แจง

ในด้านการจัดให้มีเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์
ชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เอกสารและคู่มือที่โรงเรียนได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาตินั้น ผู้บริหารทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 จัดให้มีแนวการจัดประสบการณ์
ชั้นอนุบาลศึกษาและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 รองลงมาคือ
ร้อยละ 87.92 ผู้บริหารจัดให้มีคู่มือการผลิตสื่อด้วยวัสดุราคาถูกสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

และร้อยละ 85.99 จำนวนเท่ากันได้จัดให้มีแนวการวัดผลและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน
คู่มือการจัดกิจกรรมและการเล่นสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา

สำหรับเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่
โรงเรียนจัดซื้อหรือจัดหามาจากแหล่งอื่นฯ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ คือร้อยละ
77.29 ได้จัดให้คือ คู่มือการผลิตและการใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของกรมการพัฒนาชุมชน
รองลงมาคือ ร้อยละ 70.53 จัดให้มีแบบสังเกตพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-6 ปี ของกรมการพัฒนา
ชุมชน และร้อยละ 70.05 จัดเอกสารสื่อเครื่องเล่นสำหรับเด็กแรกเกิด-6 ปี ของกรมการพัฒนา
ชุมชน องค์การยูนิเซฟและวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ

ในด้านการจัดทำเอกสารเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ผล
การวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 88.89 กำหนดให้มีการจัดทำบันทึกการสอน
รองลงมาคือ ร้อยละ 70.53 กำหนดการจัดประสบการณ์ และร้อยละ 63.77 กำหนดให้มีการ
การปรับแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
สำหรับเอกสารหรือคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหาร
จำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 52.17 มีการจัดทำเอกสารหรือคู่มือการผลิตสื่อระดับอนุบาล มีผู้บริหาร
จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.71 ที่ยังไม่มีจัดทำเอกสารหรือคู่มือขึ้นใช้เอง

ในด้านการดำเนินการจัดทำเอกสารเพื่อการใช้และคู่มือประกอบการใช้แนวการ
จัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษานั้น พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 41.06 ให้ครูผู้สอน
ชั้นอนุบาลร่วมกันจัดทำขึ้นใช้เอง มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 1.45 ที่ผู้บริหารจัดทำเองทั้งหมด

การปฏิบัติของผู้บริหารด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

ในด้านการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกครูเข้าสอนในชั้นอนุบาล
ของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.10 ใช้วิธีการพิจารณาจากผู้มีวุฒิทางอนุบาลศึกษา
รองลงมาคือ ร้อยละ 94.20 คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับอนุบาล และน้อยที่
สุดคือร้อยละ 2.90 ที่พิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา (ปริญญาตรีขึ้นไป)

ในด้านนิเทศการสอนชั้นอนุบาลในโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.24
ตอบว่า ผู้ให้การนิเทศคือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ รองลงมาคือ ร้อยละ 79.23 ตอบว่า
ผู้ให้การนิเทศคือหัวหน้าฝ่ายอนุบาล และร้อยละ 71.01 ตอบว่า ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วย

อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 2.90 ที่ตอบว่าให้ครูผู้สอนนิเทศกันเอง สำหรับกิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนจัดให้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.61 ใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือ รองลงมาคือร้อยละ 68.12 ใช้วิธีการพบปะสนทนา ส่วนกิจกรรมที่ผู้บริหารจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 6.82 ได้จัดให้คือ การบรรยายหรือปาฐกถา

ในด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนชั้นอนุบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 87.44 ได้สนับสนุนให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้โดยให้ศึกษาต่อ ไปศึกษาดูงานและอบรมสัมมนา รองลงมาคือ ร้อยละ 85.56 ชม. เผยผลงานที่ปรากฏ ร้อยละ 83.57 ให้คำปรึกษาในทุกเรื่อง และร้อยละ 82.13 จัดแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานตามความเหมาะสมและความถนัด

สำหรับการติดตามผลการใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 92.75 ใช้วิธีการสังเกตการสอนของครู รองลงมาคือร้อยละ 89.37 ตรวจสอบบันทึกการสอน ร้อยละ 89.92 เยี่ยมเยี่ยมชั้นเรียน น้อยที่สุดคือร้อยละ 14.98 ที่ใช้แบบสอบถามปัญหา

ในด้านการจัดการสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.82 ปฏิบัติคือ จัดห้องเรียนให้ใช้ประโยชน์ได้หลายทาง รองลงมาคือร้อยละ 89.09 จัดบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงาม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม้ที่ให้ร่มเงา และร้อยละ 79.70 ติดตั้งอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนามไว้เป็นสัดส่วน และร้อยละ 71.50 จัดบริเวณหรือสถานที่ไว้สำหรับผู้ปกครอง

ในด้านการบริการสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 87.92 ให้ความสำคัญดำเนินการแต่งตั้งกรรมการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ รองลงมาคือร้อยละ 87.44 ได้ให้บริการโดยการจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อให้ และร้อยละ 71.49 ขอวัสดุเหลือใช้เศษวัสดุจากผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นๆ มาให้ครูใช้ผลิตสื่อ

สำหรับการสำรวจปัญหาและความต้องการสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 74.88 ใช้วิธีการโดยให้ครูผู้สอนสำรวจแล้วรายงานความต้องการมายังฝ่ายบริหาร รองลงมาคือร้อยละ 68.60 ให้หัวหน้าสายชั้นสำรวจแล้วรายงานต่อฝ่ายบริหาร มีผู้บริหารจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.90 ไม่มีการสำรวจ ส่วนการบำรุงรักษา

และการซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 81.12 ตอบว่าให้ครูแต่ละคนเก็บบำรุงรักษาและซ่อมแซมเอง และน้อยที่สุดคือร้อยละ 27.05 ที่ได้แต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบขึ้นโดยเฉพาะ และผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 87.44 ให้ครูซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ทันทีเมื่อชำรุด มีผู้บริหารจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.31 ที่ไม่มีการดำเนินการ

การปฏิบัติของผู้บริหารด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมตามรายการประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.65 กำหนดหลักการของโรงเรียนให้ครูนำไปปฏิบัติคือ ให้มีตารางกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ ร้อยละ 83.09 กำหนดว่ากิจกรรมที่จัดควรมีหลากหลาย และร้อยละ 80.19 การจัดกิจกรรมให้คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ และอีกร้อยละ 76.81 กำหนดว่าจัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นรายบุคคล ทำเป็นกลุ่มเล็กและทำร่วมกันทั้งชั้น

สำหรับการใช้ตารางกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 62.80 ให้ใช้ตารางกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั้งหมด รองลงมาคือร้อยละ 49.28 ให้ปรับตารางกิจกรรมประจำวันก่อนนำมาใช้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันที่กำหนดนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 71.01 ตอบว่า ครูประจำชั้นจัดให้ครบ และมีส่วนน้อยคือร้อยละ 28.50 ที่ตอบว่า ครูประจำชั้นจัดได้ไม่ครบ และที่ครูประจำชั้นจัดได้ไม่ครบนั้น ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 12.56 มีวิธีการช่วยเหลือโดยการจัดครูพิเศษที่มีทักษะในการจัดกิจกรรมนั้นๆ เข้าสอนแทน มีผู้บริหารจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 4.35 ให้ครูจัดกิจกรรมตามความถนัด

ในด้านการจัดทำโครงการทดลองและการวิจัยรูปแบบการจัดโรงเรียนอนุบาล สื่อการเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 81.16 ตอบว่าไม่มี และส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 18.84 ที่มีการทดลองและวิจัย

ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.20 ได้ดำเนินการโดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ รองลงมาคือ ร้อยละ 89.86 จัดให้มีการเชิดหุ่น ฉายสไลด์ วิทยุทัศน์ ให้เด็กชมรวมกัน และร้อยละ 84.54 ให้มีการจัดกิจกรรมการแสดงในโรงเรียน

ในด้านการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.69 ได้จัดการปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กเข้าใหม่ และจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 7.73 ที่ใช้วิธีการเผยแพร่ความรู้ทางโทรทัศน์

ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 86.96 ได้ดำเนินการคือ จัดให้มีเครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว รองลงมาคือ ร้อยละ 83.57 จัดให้มีเครื่องเล่นสำหรับหมุน และร้อยละ 82.13 ได้จัดเครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 46.86 ได้จัดสถานที่สำหรับเด็กได้จัดกิจกรรมอิสระอื่นๆ สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 97.10 ได้จัดให้มีป้ายนิเทศไว้ในห้องเรียนหรือหน้าห้องเรียนที่อยู่ในระดับสายตาเด็ก รองลงมาคือ ร้อยละ 94.69 จัดอุปกรณ์เครื่องใช้ของเด็ก และครูให้สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก มีผู้บริหาร จำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 29.47 ได้ปฏิบัติคือ จัดนักเรียนบรรจุไว้ในห้องเรียนอย่างเหมาะสม (ครู 1 คนต่อเด็ก 25 คน)

สำหรับการจัดห้องพิเศษและสถานที่อื่นๆ สำหรับชั้นอนุบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.68 จัดห้องสื่อหรือศูนย์สื่ออนุบาล มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 1.45 ที่จัดให้มีห้องดนตรี

ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมนั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.61 ใช้วิธีการชมเชยครูเมื่อพยายามพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมาคือ ร้อยละ 81.64 ใช้วิธีการเยี่ยมเยียนชั้นเรียนเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของครู

ในด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.16 ได้กำหนดแนวทางให้ครูผู้สอนถือปฏิบัติ มีส่วนน้อย คือร้อยละ 18.84 ที่ไม่มีการกำหนด แต่ให้ครูผู้สอนรับผิดชอบกันเอง สำหรับแนวทางการวัดผลและประเมินผลที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 72.95 ได้จัดหาและจัดทำเอกสารการวัดผลและประเมินผลให้

สำหรับเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการเด็กของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.47 ได้กำหนดหลักการสำคัญให้ครูนำไปปฏิบัติคือ การประเมินพัฒนาการเด็กต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา รองลงมาคือร้อยละ 78.74 กำหนดว่า การศึกษาพฤติกรรมเด็กให้ใช้เทคนิคหลายๆ ประเภท และร้อยละ 77.29 ให้มีการรายงานผลพัฒนาการเด็กเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง

ส่วนเอกสารการประเมินพัฒนาการและการรายงานพัฒนาการเด็กนั้น ผู้บริหาร ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.62 ให้ใช้เอกสารคือ อบ.2 (สมุดรายงาน) รองลงมาคือร้อยละ 92.27 ให้ใช้ อบ.1 (บันทึกพัฒนาการของเด็ก) และร้อยละ 89.86 ให้ใช้บัตรสุขภาพ และร้อยละ 80.68 ให้ใช้แบบประเมินพัฒนาการเด็ก จำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 17.39 เท่ากันที่ให้ใช้ ระเบียบสะสม และสมุดสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

สำหรับจุดประสงค์ของโรงเรียนในการดำเนินการวัดผลและประเมินผลระดับ อนุบาล พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 90.82 ต้องการให้ครูใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาจัด ประสพการณ์ให้แก่เด็ก รองลงมาคือ ร้อยละ 89.86 ให้รายงานปัญหาสุขภาพและพัฒนาการด้าน ต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง

2. การใช้แนวทางการจัดประสพการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของครูผู้สอนชั้นอนุบาล

การปฏิบัติของครูผู้สอนด้านการแปลงแนวทางการจัดประสพการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปสู่ การจัดประสพการณ์และกิจกรรม

ในด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 99.00 มี เป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาเด็กคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา รองลงมา คือร้อยละ 89.09 เพื่อจัดประสพการณ์ให้เด็กได้ สังเกต พูด คิด ทำ และแก้ปัญหา และร้อยละ 79.80 เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานที่ดีด้านคุณธรรม และจริยธรรม มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 13.26 ที่จัดประสพการณ์มุ่งเน้นให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ และคิดเลขได้ ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.21 ตอบว่า ผู้กำหนดเป้าหมายคือคณะครูชั้น อนุบาลและผู้บริหาร

สำหรับนโยบายในการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้น ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.09 ตอบว่า โรงเรียนมีนโยบาย และครูผู้สอนส่วนน้อย คือร้อยละ 13.91 ตอบว่าไม่มี และ ครูผู้สอนจำนวนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 59.27 ได้เสนอโครงการและมีส่วนร่วมจัดทำแผน ปฏิบัติงานและปฏิทินงานประจำปี

ในด้านการมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงหรือแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ เรื่องการ จัดประสพการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 74.83 ได้มีส่วนร่วม และส่วนน้อยคือร้อยละ 25.17 ที่ไม่มี โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 73.18 ได้เข้าร่วมในการจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กเข้าใหม่ รองลงมาคือร้อยละ 59.27 ได้ชี้แจง

ผู้ปกครองด้วยตัวเอง และน้อยที่สุดร้อยละ 1.99 ที่ได้เผยแพร่ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์

ในด้านการปฏิบัติงานระหว่างปีภาคเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 95.36 มาปฏิบัติ และส่วนน้อยร้อยละ 4.64 ที่ไม่มา ซึ่งครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.85 มีเหตุผลในการมาปฏิบัติงาน คือ มาเพราะความรู้สึกรับผิดชอบของตนเอง

สำหรับการมีส่วนร่วมในการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน สมาคม องค์การสถาบันและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.47 จะเป็นวิทยากรให้ความรู้ แก่โรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ รองลงมาคือร้อยละ 74.17 จัดหรือร่วมจัดทำสื่อต้นแบบ จัดทำ เอกสารหรือคู่มือเผยแพร่ให้ผู้ปกครอง โรงเรียน และหน่วยงานอื่นๆ และร้อยละ 57.95 เป็น ครูที่เลี้ยงนักศึกษา ผู้ดูแลเด็กมาฝึกปฏิบัติงาน มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 8.61 ที่ได้ค้นคว้า ทดลองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาล

ในด้านการจัดทำและการใช้เอกสารหรือคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 79.49 ได้จัดทำบันทึกการสอน และน้อยที่สุด คือร้อยละ 39.74 ที่จัดทำกำหนดการสอน

สำหรับการใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิด เป็นร้อยละ 95.70 ใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ และจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.30 ที่ไม่ใช่ ลักษณะการใช้แผนการจัด ประสบการณ์ของครูผู้สอนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.22 ใช้ทั้งหมดตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัด ประสบการณ์ มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 10.26 ที่มีการปรับแผนการจัดประสบการณ์แล้วจัด ทำเป็นฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

ในด้านการนำเอกสาร และคู่มือที่มีอยู่ในโรงเรียนมาใช้ พบว่า ครูผู้สอนส่วน ใหญ่ร้อยละ 91.06 มีจุดประสงค์เพื่อนำมาใช้ศึกษาแนวการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ ร้อยละ 89.74 ใช้ทำบันทึกการสอน และร้อยละ 75.50 ใช้เพื่อเลือกกิจกรรมมาใช้รับแผนการจัด ประสบการณ์ สำหรับการทำบันทึกการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 84.77 จัดทำส่งผู้บริหาร ตรวจสอบก่อนทำการสอนทุกครั้ง รองลงมาคือร้อยละ 70.20 จัดทำล่วงหน้า 1 สัปดาห์ มีจำนวน น้อยที่สุด คือร้อยละ 5.96 ที่ไม่มีการจัดทำ แต่ใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลแทน

การปฏิบัติของครูผู้สอนด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

ในด้านการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ
52.32 ไม่ได้รับการสำรวจความพร้อมก่อนจัดเข้าสอนชั้นอนุบาล มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ
12.91 ที่ได้ตอบแบบสอบถาม

ในด้านการส่งเสริมให้พัฒนาสมรรถภาพตนเองและความช่วยเหลือที่ครูผู้สอนได้
รับเมื่อมีปัญหาในการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า จำนวนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 56.29
ได้รับเอกสาร คำราให้มาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 14.90 ที่ตอบ
ว่าโรงเรียนจัดให้มีการนิเทศภายใน

ในด้านการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่
ร้อยละ 84.11 ได้รับคือ การประชุมปรึกษาหารือ รองลงมาคือ ร้อยละ 68.21 ตอบว่า
กิจกรรมการนิเทศที่ได้รับคือ การพบปะสนทนา และน้อยที่สุดร้อยละ 10.93 ตอบว่าได้รับทั้ง
การบรรยายหรือปาฐกถา โดยครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.19 ตอบว่า ได้รับการนิเทศจากหัวหน้า
ฝ่ายอนุบาล หรือหัวหน้าวิชาการฝ่ายอนุบาล และน้อยที่สุดคือร้อยละ 9.60 ได้รับการนิเทศจาก
ศึกษานิเทศก์อำเภอ

ในด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ
97.35 ใช้วิธีการให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม รองลงมาคือ การใช้คำถาม การสาธิต
การอภิปราย การฝึกฝน การให้เด็กสำรวจ การทดลอง การบรรยาย และการจัดทัศนศึกษา
และน้อยที่สุดคือร้อยละ 36.75 ที่มีการจัดศูนย์การเรียนรู้

ในด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน
ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.55 ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนในด้านการบริการสื่อการเรียนการสอนและ
วัสดุอุปกรณ์คือ ให้ผลิตสื่อร่วมกันในช่วงปิดภาคเรียน รองลงมาคือ ร้อยละ 65.89 ตอบว่า
โรงเรียนจัดหาทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อให้

สำหรับการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องเรียน ผลการ
วิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 82.78 จัดสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ไว้ในตำแหน่ง
ที่เด็กหยิบใช้ได้สะดวก รองลงมาคือร้อยละ 76.16 จัดเก็บสิ่งของส่วนตัวเด็กแต่ละคนเป็น
สัดส่วน และร้อยละ 75.50 จัดวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตลอดปี

ร้อยละ 75.17 จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่างๆ ไว้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน

ในด้านการเตรียมการเพื่อให้มีสื่อการเรียนการสอนใช้ในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 83.44 ได้ผลิตสื่อการสอนใช้ร่วมกัน รองลงมาคือร้อยละ 75.17 ผลิตสื่อการสอนใช้เฉพาะชั้นที่สอน และร้อยละ 61.26 สํารวจสื่อ วัสดุอุปกรณ์แล้วรวบรวมปัญหา ความต้องการรายงานผู้บริหาร มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 11.26 ได้ผลิตสื่อการสอนไว้ในศูนย์สื่อ

การปฏิบัติของครูผู้สอนด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการจัดกิจกรรมประจำวัน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 95.36 ได้ปฏิบัติคือ จัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือร้อยละ 93.38 จัดกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ ร้อยละ 72.85 จัดเตรียมอุปกรณ์ไว้เรียบร้อย และครบถ้วนพร้อมที่จะให้เด็กทำและเด็กสามารถเปลี่ยนกิจกรรมจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่ง ได้อย่างราบรื่น และร้อยละ 71.85 จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กเลือกทำด้วยตนเองตาม ความสามารถและคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 14.24 ที่มีการจัดกิจกรรม แยกเป็นรายวิชา

สำหรับตารางกิจกรรมในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนทั้งหมด คิดเป็น ร้อยละ 100 จัดทำตารางกิจกรรมประจำวันไว้ในชั้นเรียน กิจกรรมในแต่ละวันที่ครูผู้สอนทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้จัดคือ เคารพธงชาติและสวดมนต์ พัก (รับประทานอาหารเช้า) กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม พัก (รับประทานอาหารกลางวัน) นอนพักผ่อน เก็บที่นอน ล้างหน้า พัก (รับประทานอาหารเช้า) เตรียมตัวกลับบ้าน และ กิจกรรมที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 98.34 มีจำนวนเท่ากัน ได้จัดคือ การฝึกกายบริหาร สํารวจการมาโรงเรียน กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่น กลางแจ้ง ส่วนครูผู้สอนร้อยละ 96.69 ได้จัดคือ กิจกรรมเกมการศึกษา

ในด้านการจัดกิจกรรมตามรายการประสบการณ์และเนื้อหาในแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 89.40 ได้จัดคือ กิจกรรมฝึกให้เด็กดูแลเครื่องใช้และปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รองลงมาคือ ร้อยละ 83.77 จัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติงานในการดูแลรักษาความสะอาด การรับประทาน อาหาร และมารยาทในการรับประทานอาหาร ร้อยละ 76.82 จัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อ เล็กและประสาทสัมผัส และร้อยละ 74.83 จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระตามจินตนาการ

ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 85.76 ได้จัดคือ กิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี การร้องเพลง การฟังนิทานและเรื่องราว คำคล้องจอง รองลงมาคือ ร้อยละ 85.43 จัดกิจกรรมสร้างสรรค์หลายๆ ประเภท และร้อยละ 68.21 จัดกิจกรรมให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองในการทำงานและการอยู่ร่วมกัน

ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม พบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 82.12 ได้จัดคือ กิจกรรมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและการแสดงออกทางวัฒนธรรมไทย รองลงมาคือร้อยละ 78.48 จัดกิจกรรมให้เด็กได้ช่วยเหลือโรงเรียน ร้อยละ 71.52 จัดกิจกรรมการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผูกให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และร้อยละ 67.55 จัดกิจกรรมฝึกความมีระเบียบวินัยและรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่

ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา พบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมที่พัฒนาการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า นั้น ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 81.46 คือ กิจกรรมการฟัง รองลงมาคือร้อยละ 76.49 จัดกิจกรรมด้านการมอง และร้อยละ 71.85 ได้จัดกิจกรรมในด้านการสัมผัส

ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด ให้เหตุผล ตั้งคำถามและได้ทดลอง พบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 80.13 ได้จัดคือ การแบ่งและการนับจำนวนสิ่งของ รองลงมาคือร้อยละ 76.49 จัดกิจกรรมการแยกประเภทสี ขนาด รูปร่าง และร้อยละ 53.97 จัดกิจกรรมการเล่นทราย และครูจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 32.45 ที่ได้จัดกิจกรรมการซึ่่งการตวง

ในด้านการจัดกิจกรรมที่พัฒนาการสื่อความหมายโดยใช้ภาษา พบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 84.43 ได้จัดคือ กิจกรรมการร้องเพลง รองลงมาคือร้อยละ 77.81 ได้จัดกิจกรรมการเล่าเหตุการณ์ที่พบเห็น ร้อยละ 73.51 จัดกิจกรรมการเล่านิทานจากภาพ มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 43.71 มีการบันทึกคำพูดเด็ก

ในด้านการจัดกิจกรรมผูกให้เด็กฝึกคิดสร้างสรรค์และความซาบซึ้งทางศิลปะ พบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 91.72 ได้จัดคือ การให้เด็กทำงานศิลปะหลายๆ ประเภทอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือร้อยละ 81.79 จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรี จังหวะ และการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ และร้อยละ 78.81 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ฟังนิทาน เล่าเรื่องราวหรือ

เหตุการณ์ต่างๆ และมีครูจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 36.42 จัดกิจกรรมเล่นละครสร้างสรรค์
ในด้านการจัดกิจกรรมการฝึกการสังเกต ความจำ และเพิ่มระยะความสนใจ
พบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 86.75 จัดคือ ท่องคำกลอน คำคล้องจอง รองลงมาคือ
ร้อยละ 69.21 จัดกิจกรรมให้สังเกตสิ่งที่หายไป และร้อยละ 68.87 ให้ฟังนิทานโดยเพิ่มเวลา
ขึ้นเรื่อยๆ

ในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมรอบตัว พบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่
ร้อยละ 67.54 ได้จัดคือ จัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ รองลงมาคือร้อยละ 68.21 ให้เรียนรู้
เกี่ยวกับวัน เวลา ฤดูกาล และร้อยละ 64.57 มีจำนวนเท่ากันได้จัดทัศนศึกษาภายในโรงเรียน
และเล่าหรือฟังเหตุการณ์ประจำวัน และมีครูจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 8.28 ที่จัดกิจกรรมทัศน-
ศึกษาออกโรงเรียน

ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่
ร้อยละ 85.10 จัดคือ การฝึกสมาธิ รองลงมาคือ ร้อยละ 72.19 จัดให้มีการเชิดหุ่น ฉายสไลด์
วีดิทัศน์ ให้เด็กชมรวมกัน และร้อยละ 70.86 จัดวันกีฬาอนุบาล หรือให้ร่วมแข่งขันกีฬา สำหรับ
กิจกรรมที่ครูน้อยที่สุดร้อยละ 3.64 จัดคือ การอยู่ค่ายพักแรม

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง พบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ
80.46 ปฏิบัติคือ การให้คำแนะนำปรึกษาเป็นรายบุคคลตามโอกาส และน้อยที่สุดคือร้อยละ
7.28 ที่ได้เผยแพร่ความรู้ทางสื่อมวลชน

ในด้านการบริการสุขภาพอนามัยให้แก่เด็กอนุบาล พบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ
87.75 ได้ปฏิบัติคือ ให้บริการและดูแลเรื่องอาหารว่าง อาหารกลางวัน รองลงมาคือ
ร้อยละ 82.45 นำเด็กส่งโรงพยาบาลหรือคลินิกเมื่อเด็กเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ และร้อยละ
72.52 ได้ตรวจสุขภาพเด็กเป็นรายบุคคลและบันทึก และน้อยที่สุดคือร้อยละ 3.64 ที่ติดต่อ
ผู้ปกครองมารับเด็กหรือส่งเด็กกลับบ้าน

ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดสภาพ
แวดล้อมภายในห้องเรียน ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 95.36 ได้ปฏิบัติคือ จัดมุมเล่นต่างๆ ภายใน
ห้องเรียนไว้อย่างน้อย 3 มุม รองลงมาคือครูร้อยละ 82.78 จัดเก็บผลงานเด็กไว้เป็นราย
บุคคล และร้อยละ 82.45 จัดให้มีที่แขวนหรือเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กเพียงพอและเหมาะสม
และร้อยละ 77.48 จัดแสดงผลงานเด็กไว้อยู่ในระดับสายตาเด็ก

สำหรับวิธีการจัดมุมเล่นของครูผู้สอนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.13 จะจัดเป็นมุมเล่นถาวรไว้ 3 มุม น้อยที่สุดคือร้อยละ 3.64 ที่ไม่มีการจัด มุมเล่นที่ครูส่วนใหญ่ คือร้อยละ 99.34 จัดในห้องเรียนคือ มุมบล็อก รองลงมาคือร้อยละ 96.69 ได้จัดคือ มุมบ้าน และร้อยละ 94.04 ได้จัดคือ มุมหนังสือ และน้อยที่สุดคือร้อยละ 5.30 ได้จัดคือ มุมเกษตรกร

ในด้านการวัดผลและประเมินผลเด็กระดับอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 80.13 มีหลักการวัดผลและประเมินผลเด็กให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา โดยการศึกษาพฤติกรรมเด็ก บันทึกและสรุปพฤติกรรมเด็กเพื่อบันทึกลงในแบบประเมินพัฒนาการ รองลงมาคือ ร้อยละ 76.82 เพื่อรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบพัฒนาการของเด็กและร่วมมือกับเพื่อนครูในการพัฒนาเด็ก และร้อยละ 70.20 เพื่อศึกษาพฤติกรรมเด็กบ่อยๆ เป็นระยะเพื่อทราบความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็ก มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 3.31 ที่ไม่มีหลักการใดๆ

ในด้านเทคนิคที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลเด็กระดับอนุบาลศึกษา พบว่า ใช้วิธีการสังเกตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.02 รองลงมาคือร้อยละ 90.07 ใช้วิธีการสนทนา ร้อยละ 83.77 ใช้การทดสอบด้วยวาจา และร้อยละ 77.48 ใช้วิธีการสะสมผลงาน

สำหรับเอกสารการวัดผลและประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ 84.77 ใช้คือแบบรายงานพัฒนาการเด็กของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เช่น อบ.1 และ อบ.2 และที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ ระเบียบสะสม คิดเป็นร้อยละ 32.78

ในด้านการวางเป้าหมายในการดำเนินการวัดผลและประเมินผลเด็กระดับอนุบาลศึกษา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.47 มีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง รายงานปัญหาสุขภาพและพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กเพื่อขอความร่วมมือ รองลงมาคือ ร้อยละ 71.85 เพื่อใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่เด็ก มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 45.03 ที่ใช้ตัดสินผลการเรียนของเด็ก

3. ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

ในด้านการจัดให้มีเอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า เอกสาร คู่มือต่างๆ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดให้ และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 89.07 มีความเห็นว่ามีใช้เพียงพอคือ แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 รองลงมาคือ ร้อยละ 65.23 เห็นว่ามีเพียงพอคือแนวการวัดผลและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน ส่วนครูร้อยละ 32.12 ที่มีความเห็นว่ามีไม่เลย คือ เอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา (จำนวน 12 เล่ม)

ในด้านความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.02 มีความเห็นที่สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีเพียงพอ คือ อุปกรณ์ประจำตัวเด็ก ส่วนครูร้อยละ 45.03 มีความเห็นว่ามีไม่เลยคือ ราวหรือขอนไม้สำหรับเดินทรงตัว รองลงมาคือร้อยละ 26.82 เห็นว่ามีไม่เลยคือ เครื่องเล่นสำหรับหมุ่น สำหรับคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์นั้น ครูผู้สอนร้อยละ 90.06 มีความเห็นว่าการได้คือ อุปกรณ์ประจำตัวเด็ก รองลงมาคือร้อยละ 78.48 เห็นว่าการได้คือ วัสดุสิ้นเปลือง ส่วนครูร้อยละ 44.70 ที่เห็นว่าการไม่ได้หรือช้ำคือ เครื่องเล่นสำหรับโยก รองลงมาคือร้อยละ 44.04 เห็นว่าการไม่ได้คือ อุปกรณ์ประกอบบทเรียน

ในด้านความพร้อมของสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ที่ใช้จัดมุมเล่น พบว่า อุปกรณ์ที่ใช้จัดมุมบ้าน มุมร้านค้า มุมหมอ และมุมเกษตรกรรมนั้น ครูผู้สอนร้อยละ 52.32 มีความเห็นว่ามีเพียงพอ คือ เครื่องครัว ของใช้ในบ้านและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เป็นของเล่น ส่วนครูร้อยละ 56.29 เห็นว่ามีแต่ไม่เพียงพอคือ ตุ๊กตาพร้อมเสื้อผ้าที่ถอดออกได้ และครูร้อยละ 44.04 ที่มีความเห็นว่ามีไม่เลย คือ เครื่องแบบบุคคลอาชีพต่างๆ สำหรับคุณภาพของอุปกรณ์ที่มีอยู่นั้น ครูร้อยละ 52.65 มีความเห็นว่าการได้คือ ตุ๊กตาพร้อมเสื้อผ้าที่ถอดออกได้ ส่วนครูร้อยละ 41.06 ที่เห็นว่าการไม่ได้หรือช้ำคือ เครื่องครัว เครื่องใช้และอุปกรณ์ที่เป็นของเล่น

สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้จัดมมธรรมชาติที่ครูผู้สอน ร้อยละ 52.64 เห็นว่ามีเพียงพอคือตัวอย่างของจริง และครูผู้สอนร้อยละ 62.91 มีความเห็นว่าไม่มีเลยคือเครื่องมือเครื่องใช้ในการค้นคว้าทดลอง

ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดมมบล็อกและมมหนังสือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีเพียงพอ และใช้การได้ดี มีครูเป็นส่วนน้อยที่เห็นว่ามีไม่เพียงพอ และใช้การไม่ได้หรือชำรุด

สำหรับอุปกรณ์เกมการศึกษา ครูผู้สอนร้อยละ 57.28 เห็นว่ามีเพียงพอคิดเป็นร้อยละ 57.28 และครูอีกร้อยละ 24.83 เห็นว่ามีไม่เพียงพอ ส่วนครูร้อยละ 17.88 เห็นว่าไม่มีเลย ซึ่งเกมการศึกษาที่มีอยู่ครูส่วนใหญ่เห็นว่าใช้การได้ดี มีครูส่วนน้อยที่เห็นว่าใช้การไม่ได้หรือชำรุด

สำหรับที่เล่นน้ำ พบว่า ครูผู้สอนร้อยละ 26.49 มีความเห็นว่า มีเพียงพอ ส่วนครูอีกร้อยละ 35.76 เห็นว่ามีไม่เพียงพอ และครูร้อยละ 35.75 เห็นว่าไม่มีเลย ซึ่งที่เล่นน้ำ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ใช้การได้ดี มีครูเป็นส่วนน้อยที่เห็นว่าใช้การไม่ได้หรือชำรุด ที่เล่นทราย ครูผู้สอนร้อยละ 32.78 มีความเห็นว่า มีเพียงพอ ส่วนครูอีกร้อยละ 37.42 เห็นว่ามีไม่เพียงพอ และครูร้อยละ 29.89 เห็นว่า ไม่มีเลย สำหรับที่เล่นทรายนี้ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ใช้การได้ดี มีครูเป็นส่วนน้อยที่เห็นว่าใช้การไม่ได้หรือชำรุด

ในด้านความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 93.05 เห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงพอและนำไปปฏิบัติได้ในเรื่องการจัดกิจกรรมในวงกลม

สำหรับครูผู้สอนร้อยละ 24.83 มีความเห็นว่า มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ แต่นำไปปฏิบัติไม่ได้คือ เรื่องพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหา

ส่วนครูผู้สอนร้อยละ 4.97 มีความเห็นว่า ไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ในเรื่อง กิจกรรมเกมการศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. ปัญหาการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของผู้บริหาร

ปัญหาของผู้บริหารด้านการแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุดร้อยละ 46.38 ต้องรับภาระงาน
ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนไม่คล่องตัว รองลงมา
คือร้อยละ 39.13 ตอบว่า ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจหลักในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล
ศึกษา และร้อยละ 25.12 ตอบว่า โรงเรียนไม่ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้
แนวการจัดประสบการณ์ให้ชัดเจน สำหรับผู้บริหารจำนวนร้อยละ 28.99 ตอบว่า ไม่มีปัญหา

ในด้านการจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนว
การจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 44.44 ตอบว่า
ไม่มีปัญหา และผู้บริหารร้อยละ 22.22 ประสบปัญหาคือ โรงเรียนได้รับเอกสารและคู่มือไม่ครบ
ถ้วน และร้อยละ 18.84 ตอบว่า งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อหรือจัดทำ

ในด้านการจัดทำกำหนดการสอน การปรับแผนการจัดประสบการณ์ให้
เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และการจัดทำเอกสารคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้น
อนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.55 ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่
ผู้บริหารร้อยละ 22.71 ประสบปัญหาคือ ไม่มีช่วงเวลาในการจัดทำ และร้อยละ 21.74 ขาด
งบประมาณในการสนับสนุน

ปัญหาของผู้บริหารด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

ในด้านการเตรียมบุคลากรเพื่อเข้าดำเนินงานด้านอนุบาลศึกษาของโรงเรียน
พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.06 ประสบปัญหาคือ พื้นฐานความรู้ทางด้านอนุบาลของครู
แตกต่างกัน รองลงมาคือ ร้อยละ 25.12 ตอบว่า ครูไม่เห็นความสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพ
ตนเอง สำหรับผู้บริหารร้อยละ 28.02 ตอบว่า ไม่มีปัญหา

ในด้านการจัดการอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 61.35 ประสบปัญหาเนื่องจากบริเวณโรงเรียนคับแคบ รองลงมาคือร้อยละ 42.51 ตอบว่า ห้องน้ำ ห้องส้วม มีไม่เพียงพอและไม่สะดวก และร้อยละ 36.61 ตอบว่า ห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขาดงบประมาณซ่อมแซมอาคารที่เสื่อมโทรมหรือชำรุด และผู้บริหารอีกร้อยละ 31.88 ตอบว่า อาคารเรียนไม่เหมาะสมที่ใช้จัดชั้นเรียน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.46 ตอบว่า ไม่มีปัญหา

ปัญหาของผู้บริหารด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำรายการประสบการณ์และเนื้อหามาจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 46.38 ตอบว่า ครูต้องรับผิดชอบเด็กในชั้นมากเกินไปจนไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรม รองลงมาคือร้อยละ 34.78 ตอบว่า สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีไม่เพียงพอ และร้อยละ 31.40 ตอบว่า ครูผู้สอนไม่พยายามใช้เทคนิคและกลวิธีสอนใหม่่า แต่ผู้บริหารร้อยละ 24.15 ตอบว่า ไม่มีปัญหา

ในด้านการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตอบว่า ไม่มีปัญหา สำหรับผู้บริหารร้อยละ 30.92 ประสบปัญหาคือ ขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง และร้อยละ 26.21 ตอบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัด

ในด้านการสนับสนุนเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสม พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 75.85 ประสบปัญหาคือ จำนวนเด็กมากเกินไป ห้องเรียนคับแคบ ทำให้ไม่มีพื้นที่เพียงพอให้ครูจัดมุมเล่น รองลงมาคือ ร้อยละ 52.17 เครื่องเล่นสนามและสถานที่เล่นต่างๆ ไม่สามารถจัดไว้เฉพาะชั้นอนุบาลได้ เพราะมีชั้นประถมศึกษาอยู่ด้วย และร้อยละ 35.27 ตอบว่า ไม่มีสนามหญ้าหรือสนามสำหรับเด็กได้เล่น

ในด้านการวัดผลและประเมินผลระดับอนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.57 ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่ผู้บริหารร้อยละ 25.75 ประสบปัญหาคือ วิธีการประเมินยุ่งยาก ไม่มีรูปแบบหรือแนวทางให้ครูนำไปใช้ชัดเจน และร้อยละ 21.06 ตอบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ

2. ปัญหาการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของครูผู้สอน
ปัญหาของครูผู้สอนด้านการเปลี่ยนแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายของแนวการจัดประสบการณ์
ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.03 ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่
ครูผู้สอนร้อยละ 38.74 ประสบปัญหาคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาล
ศึกษา และร้อยละ 18.89 ตอบว่า โครงการและแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ไม่ชัดเจน

ในด้านการจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน และการปรับแผนการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ
61.92 ตอบว่า ไม่มีปัญหา สำหรับครูผู้สอนร้อยละ 13.25 ประสบปัญหาคือ ไม่ได้ปรับปรุงหรือ
เปลี่ยนแปลงแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมก่อนนำมาใช้

สำหรับการคัดเลือกกิจกรรมจากเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ มาใช้จัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
44.04 ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่ครูผู้สอนร้อยละ 42.72 ประสบปัญหาคือ ขาดแหล่งความรู้ที่จะ
ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และร้อยละ 41.39 ตอบว่า ไม่ได้รับการอบรม ประชุม หรือสัมมนา

ปัญหาของครูผู้สอนด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

ในด้านการเตรียมตัวเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ 54.97 ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่ครู
ผู้สอนร้อยละ 15.56 ประสบปัญหาคือ ไม่ได้รับการสำรวจความถนัด ความสนใจ และคุณ
ลักษณะที่เหมาะสมก่อนจัดเข้าสอน และร้อยละ 13.25 ไม่ได้รับข่าวสารหรือการเผยแพร่ความรู้
จากผู้ที่ผ่านการอบรมมาแล้ว

ในด้านการสื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ พบว่า ครูผู้สอน
จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.37 ตอบว่าไม่มีปัญหา แต่ครูผู้สอนร้อยละ 22.19 ประสบ
ปัญหาคือ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก และร้อยละ 21.52 ตอบว่า ขาดผู้รับ-
ผิดชอบในการเก็บรักษาและซ่อมแซม

ในด้านการจัดการสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 35.10 ประสบปัญหาเนื่องจากห้องเรียนคับแคบ ไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนในชั้น รองลงมาคือร้อยละ 22.52 ตอบว่า ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ อ่างล้างหน้า ไม่เพียงพอและไม่สะดวก และร้อยละ 21.19 ตอบว่า อาคารเรียนไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นอาคารเรียนอนุบาล

ปัญหาของครูผู้สอนด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 73.19 ประสบปัญหาคือ จำนวนเด็กในชั้นมีมากเกินไป ทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ไม่คล่องตัว

ในด้านการจัดกิจกรรมตามรายการประสบการณ์และเนื้อหา พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 47.35 ประสบปัญหาคือ ไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ รองลงมาคือ ร้อยละ 41.39 ตอบว่า ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือครูได้ สำหรับครูผู้สอน ร้อยละ 21.19 ตอบว่า ไม่มีปัญหา

ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 37.42 มีปัญหาคือ ห้องเรียนคับแคบ แต่มีเด็กมากจนไม่สามารถจัดมุมเล่นได้ รองลงมาคือ ร้อยละ 35.10 ตอบว่า ไม่มีสนามหรือสถานที่เล่นของเด็ก หรือมีแต่ไม่เพียงพอ

ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ 41.39 ตอบว่าไม่มีปัญหา สำหรับครูผู้สอน ร้อยละ 22.52 ประสบปัญหาคือ ไม่มีสถานที่จัด

ในด้านการใช้เทคนิคและกลวิธีสอน พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.02 ประสบปัญหาคือ ไม่ได้รับการสนับสนุนให้เข้าประชุม อบรม สัมมนา รองลงมาคือร้อยละ 32.12 ตอบว่า มีงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมากจนไม่มีเวลาเตรียมการสอน

ในด้านการวัดผลและประเมินผลระดับอนุบาลศึกษา พบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 41.06 ประสบปัญหาคือ ความไม่ชัดเจนของวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน รองลงมาคือ ร้อยละ 37.42 ตอบว่า ไม่มีรูปแบบและแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมใช้ในโรงเรียน สำหรับครูผู้สอนจํานวนร้อยละ 33.77 ตอบว่าไม่มีปัญหา

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการใช้แนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ของผู้บริหารและครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

ปัญหาอื่น ๆ ของผู้บริหารในการใช้แนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

1. โรงเรียนขาดครูที่มีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษาโดยตรง
2. ครูผู้สอนต้องรับภาระหน้าที่มาก
3. ครูผู้สอนบางคนมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมที่จะเป็นครูอนุบาล
4. งบประมาณมีน้อย การจัดสรรงบประมาณล่าช้า
5. บริเวณโรงเรียนมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมาใช้สถานที่ร่วมกัน
6. เนื้อหาและกิจกรรมบางหน่วยการสอน ใน แผนการจัดการประสบการณ์เข้าชั้น

และยากเกินไป

7. การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาใช้เวลาไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

ในตารางกิจกรรมประจำวัน

8. การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ครูจัดได้ไม่เต็มที่เพราะขาดรายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรม
9. ครูไม่เข้าใจการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
10. การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมหลาย ๆ ประเภทได้
11. ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน
12. ครูต้องรับภาระงานธุรการชั้นมาก

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารในการใช้แนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรทบทวนนโยบายการรับบรรจุครูอนุบาล และการย้ายครูมาปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนอนุบาล

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรสอบประวัติครูก่อนจัดเข้าสอนชั้นอนุบาล
 3. หน่วยงานระดับสูงควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนอนุบาลเป็นกรณีพิเศษตามความจำเป็น
 4. การรับบริจาคที่มีวัตถุประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานระดับสูง และควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน
 5. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีโครงการสนับสนุนให้โรงเรียนอนุบาลในสังกัดจัดอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนโดยการจัดให้มีการประกวด
 6. โรงเรียนควรดำเนินการปรับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นฉบับของโรงเรียน
 7. ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนาครูผู้สอนเป็นเขตการศึกษาหรือระดับประเทศปีการศึกษาละ 1 ครั้ง
 8. ควรจัดให้ครูอนุบาลได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้หรือให้ไปศึกษาปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลต่าง ๆ อยู่เสมอ
 9. โรงเรียนควรมีฝึกอบรมครูผู้สอนของตนเอง โดยใช้บุคลากรที่มีความรู้ด้านอนุบาลศึกษา หรือผู้ที่ได้รับการอบรมหรือสัมมนามาแล้วเป็นแกนนำในการดำเนินการ
 10. ควรใช้การนิเทศติดตามผลทุกรูปแบบและส่งเสริมให้หัวหน้าสายชั้น ให้ครูนิเทศกันเองให้มากขึ้น
- ปัญหาอื่น ๆ ของครูผู้สอนในการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
1. ครูมีเวลาว่างน้อยไม่ได้พักผ่อน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อทำงานสอน
 2. ต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนมาก จนไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรม
 3. ได้รับการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานจากผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านอนุบาลศึกษา
 4. ขาดทักษะทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปะ ทำให้การจัดกิจกรรมไม่คล่องตัว
 5. เพื่อนร่วมงานไม่พัฒนาตนเอง
 6. ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน

7. รายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรมบางหน่วยการสอนมีมากเกินไป

เนื้อหาซ้ำซ้อน

8. กิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย จัดได้ไม่เต็มที่และมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

กับความต้องการของเด็ก

9. กิจกรรมเกมการศึกษาไม่สามารถจัดได้ตามเวลาที่กำหนดในตาราง

กิจกรรมประจำวัน

10. เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการควบคุมชั้นเรียน

11. ผู้บริหารไม่เข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนในการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

1. ผู้บริหารควรจัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา หรือเคยผ่านการอบรมด้านอนุบาลศึกษามาแล้วมาช่วยแบ่งเบาภาระครูประจำชั้น

2. จัดผู้ช่วยครูหรือพี่เลี้ยง เด็กให้แก่ชั้นอนุบาลที่มีจำนวนเด็ก เกินอัตราที่กำหนด

3. หน่วยงานระดับสูงควรจัดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจงานด้านอนุบาลศึกษา

มาปฏิบัติงานด้านการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอนุบาล

4. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วม

ประชุม อบรมหรือสัมมนา

5. ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมไม่ใช้อคติกับครูและเปิดโอกาสให้ครูทุกคน

ได้แสดงความสามารถ

6. ควรจัดให้ครูอนุบาลมี เวลาพักผ่อนหรือชั่วโมงสั้นทนาการบ้างตามสมควร

เพื่อคลายความตึงเครียดจากงานสอน

7. ผู้บริหารควรรับเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ตามเกณฑ์ที่สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด

8. โรงเรียนควรดำเนินการปรับแผนการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลให้

สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และปรับรวมเนื้อหาในหน่วยการสอนที่ซ้ำซ้อนให้เป็นหน่วยเดียวกัน

9. ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาด้านอนุบาลศึกษา

อย่างแท้จริง และเป็นที่ยึดของครูผู้สอนได้

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการใช้แนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายและเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาล

ผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี (ไม่ใช่วิชาเอกอนุบาลศึกษา) มีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลของรัฐ เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาและการจัดการศึกษาระดับอนุบาล และมีภาระกิจอื่นนอกเหนือจากงานในตำแหน่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ราศี ทองสวัสดิ์ (2527:71) และ เบญจา แสงมลิ (2529:28) ที่เสนอไว้ว่า ผู้บริหารของโรงเรียนอนุบาลต้องมีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษา แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ด้านการสอนในชั้นอนุบาล เคยผ่านการอบรมหรือสัมมนาด้านอนุบาลศึกษามาแล้ว กล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525:21) กำหนดไว้คือ ผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลซึ่งรับผิดชอบงานด้านอนุบาลศึกษาต้องมีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษา หรือเคยผ่านการอบรมตามหลักสูตรทางด้านอนุบาลศึกษาและมีหรือเคยมีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนอนุบาลของรัฐมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาพอสมควร เมื่อได้พิจารณาจากคุณลักษณะที่ผู้บริหารพึงมี ดังนั้นผู้บริหารในโรงเรียนน่าจะมีความรู้ความสามารถในการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา จัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษา ตลอดจนจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนได้เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับนี้

สำหรับด้านครูผู้สอนชั้นอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี (ไม่ใช่วิชาเอกอนุบาลศึกษา) และมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาลระหว่าง 1-5 ปีมากที่สุด และมีจำนวนมากกว่าครึ่งไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนว

การจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาหรือการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ซึ่งส่วนใหญ่รับผิดชอบเด็ก
ในชั้นจำนวนระหว่าง 36-40 คน โดยไม่มีผู้ช่วยครูหรือพี่เลี้ยง และมีภาระกิจอื่นต้องรับผิดชอบ
นอกเหนือจากการสอนชั้นอนุบาลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พูนศรี ตันติวัฒน์ (2528:
81) ที่พบว่า โรงเรียนอนุบาลยังไม่พร้อมที่จะจัดให้ครูรับผิดชอบนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคือ
ครู 1 คนต่อเด็ก 25 คน และการจัดครูที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรอนุบาลเข้า
สอนระดับอนุบาลยังทำได้ไม่มากนัก และผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงาน-
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังขาดครูที่มีวุฒิตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ทำให้การจัด
ครูเข้าสอนชั้นอนุบาลไม่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับนี้ ดังนั้นการศึกษาสำคัญ ๆ
เสนอแนวคิดไว้คือ มัวร์ (Moore 1966:5) ราซี ทองสวัสดิ์ (2528:671) และ อุทมลลักษณ์
กุลพิจิตร (2531:179) เสนอไว้ว่า ครูอนุบาลเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานด้านอนุบาลศึกษา
เพราะครูอนุบาลเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ครูควรรับรู้และเลือกใช้เทคนิคและกลวิธีสอนใหม่ ๆ
รู้จักเลือกสรรกิจกรรมมาจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ดังนั้นครูอนุบาลควรมีความรู้ด้านอนุบาลศึกษา
อย่างแท้จริง คือมีวุฒิตำแหน่งศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์ด้านอนุบาลศึกษา และได้รับการ
อบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับนี้อยู่เสมอจนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการจัด
ประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็กได้อย่างดีทุกด้าน

ในด้านการจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนั้น จากปัญหาและข้อ
เสนอแนะของผู้บริหารและจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบางท่านทำให้ทราบว่าอาจ
เนื่องจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการรับบรรจุครูใหม่
เข้ามาปฏิบัติราชการตามโรงเรียนในสังกัด ไม่ได้กำหนดรับเป็นวิชาเอก โรงเรียนจึงไม่มีโอกาส
เลือกครูตามวุฒิตำแหน่งได้ นอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอบางแห่งมี
นโยบายการย้ายครูที่มีอายุราชการมากหรือมีสุขภาพส่วนตัวไม่ดี และครูที่ย้ายคิดตามสามปีซึ่งเป็น
ข้าราชการของจังหวัดมาประจำที่โรงเรียนอนุบาล โดยไม่มีการสอบถามความต้องการของโรงเรียน
โรงเรียนอนุบาลไม่มีโอกาสรับบรรจุครูใหม่หรือครูที่มีวุฒิตำแหน่งที่โรงเรียนต้องการ ผู้บริหาร
โรงเรียนจำเป็นต้องจัดครูที่มีวุฒิตำแหน่งอื่น เข้าสอนในชั้นอนุบาลแทนโดยการพิจารณาคูณลักษณะ
ที่เหมาะสมของครูก่อนจัดเข้าสอน เกี่ยวกับการพิจารณาวุฒิตำแหน่งการศึกษาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลนี้
หน่วยงานระดับสูงควรให้ความสำคัญกับโรงเรียนอนุบาลเป็นกรณีพิเศษในด้านการรับบรรจุครูใหม่
ควรระบุวิชาเอก การจัดสรรครูย้ายควรสอบถามความต้องการของโรงเรียนหรือให้โอกาสผู้บริหาร

ได้มีส่วนรับทราบก่อนจัดสรรให้ จะมีผลดีต่อการบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะฝ่ายอนุบาลของโรงเรียนมีความคล่องตัวมากขึ้น

ในด้านการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การที่ครูผู้สอนไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนานั้นจะมีผลกระทบต่อการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็กอย่างมาก เพราะครูผู้สอนชั้นอนุบาลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาระดับนี้เป็นอย่างดี มีความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จัดสภาพแวดล้อม ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนจัดประสบการณ์และกิจกรรม ทำการวัดผลประเมินผลได้ตรงตามแนวการจัดประสบการณ์ได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลทุกคนได้เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาอยู่เสมอ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการถ่ายทอดหรือเผยแพร่ความรู้โดยวิธีการจัดประชุมอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือวิธีการอื่น ๆ ภายในโรงเรียน โดยให้บุคลากรของโรงเรียนที่ผ่านการอบรมมาแล้ว ให้เกิดประโยชน์ที่สุด เกี่ยวกับการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา นี้ จากผลการวิจัยที่พบว่าส่วนใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้จัด ส่วนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และโรงเรียนอนุบาล จะดำเนินการเป็นส่วนน้อย จะจัดในส่วนกลาง แต่โรงเรียนอนุบาลมีกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ในการอบรมหรือสัมมนาแต่ละครั้ง ผู้เข้ารับการอบรมมักเป็นผู้บริหารหรือครูที่ได้รับมอบหมายเข้ารับการอบรมเป็นประจำ อาจมีผลให้ครูคนอื่น ๆ ไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรม

ในด้านการจัดชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอนุบาลจำนวนมากที่สุดในชั้นเรียนโดยใช้อัตราเฉลี่ยครู 1 คนต่อนักเรียน 36-40 คน และมีจำนวนน้อยที่สุดที่มีจำนวนนักเรียนในชั้น 20-25 คน และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีงานอื่นต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการสอนในชั้นอนุบาลด้วย ซึ่งลักษณะการจัดนี้ไม่สอดคล้องกับหลักการจัดชั้นเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525:22) กำหนดไว้ว่า การจัดชั้นเรียนให้อัตราเฉลี่ยครู 1 คนต่อนักเรียน 25 คน ในห้องเรียนหนึ่งควรมีเด็ก 20-25 คน ถ้ามีเกิน 30 คนต้องมีที่เลี้ยงเพิ่มชั้นอีก 1 คน เพื่อช่วยครูดูแลเด็ก เกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลนั้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า โรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่สามารถจัดชั้นเรียนอนุบาลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจเป็นเพราะในแต่ละจังหวัดมีโรงเรียนอนุบาลของรัฐ 1 โรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครองจึงนิยมส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเป็นจำนวนมาก โรงเรียนจึงตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง บุญเยี่ยม จิตรดอน (2526:4) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่รับเด็กเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยใช้วิธีจับฉลากรับเด็กเข้าเรียนตามที่กำหนดแล้ว แต่ผู้ปกครองยังหาวิธีการต่าง ๆ เช่น ขอฝากเด็กเข้าเรียนผ่านทางสมาคมหรือมูลนิธิผู้ปกครองและครู ผ่านทางข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของจังหวัดและต้องรับเด็กที่ย้ายติดตามผู้ปกครองซึ่งเป็นข้าราชการในจังหวัดด้วย ผู้บริหารไม่สามารถปฏิเสธได้ มีผลให้โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเกินอัตราที่กำหนด เกี่ยวกับการรับเด็กเข้าเรียนนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารควรทบทวนนโยบายการรับเด็กเข้าเรียนให้แน่ชัดและหน่วยงานระดับสูงควรมีมาตรการควบคุมอัตราการรับเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียน หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องรับเด็กเกินเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องจัดพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยครูให้แก่ชั้นอนุบาลนั้น ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารควรลดงานด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนของครูผู้สอนชั้นอนุบาลลงโดยการจัดหาบุคลากรอื่นของโรงเรียนมาฝึกปฏิบัติ แล้วให้ปฏิบัติหน้าที่แทนจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของครูชั้นอนุบาลลงได้บ้าง เพื่อให้ครูมีเวลาในการเตรียมจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็ก และได้ควบคุมดูแลเด็กในชั้นได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น การที่ผู้บริหารบรรจุจำนวนนักเรียนในชั้นไว้อย่างเหมาะสม มอบหมายงานให้ครูรับผิดชอบพอสมควรกับกำลังความสามารถจะเป็นการช่วยไม่ให้ครูเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ละทิ้งงานได้ในโอกาสต่อไป ดังที่ปรากฏผลวิจัยว่า ครูผู้สอนจำนวนร้อยละ 11.26 ไม่พอใจต่อการสอนในชั้นอนุบาลเพราะมีสาเหตุมาจากสุขภาพส่วนตัวไม่ดี ต้องเตรียมการสอนมาก จำนวนเด็กมากเกินไป แม้ว่าจะจะเป็นเพียงส่วนน้อยแต่อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อการจัดการศึกษาระดับนี้ในอนาคตได้หากไม่รีบแก้ไขปรับปรุง

การใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

1. ด้านการแปลงแนวทางการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรม
 - 1.1 ในด้านการวางแผนเพื่อนำแนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปใช้ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่ นำนโยบายการใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปปฏิบัติโดยยึดหลักการสำคัญคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา จัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก และจัดประสบการณ์พื้นฐานต่าง ๆ ให้เด็กได้สังเกต คิด พูด ทำและแก้ปัญหาที่มีจำนวนน้อยมากที่ยังจัดประสบการณ์เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ และคิดเลขได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ซึ่งนักการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับนี้ได้เสนอไว้คือ สำนักงานคณะกรรมการ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:ค) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531:3) สมาคมการศึกษาเด็กเล็กนานาชาติ (1986 วรรณาท รักสกุลไทย, ผู้แปล, 2531: 170) พัดมา ชัชพงษ์ (2530:112) และ อุคมลักษณ์ กุลพิจิตร (2531:178) เสนอไว้ว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก มีข้อเสนอให้อ่านเขียน และจัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และผลการวิจัยได้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ผ่านนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวการจัดการประสบการณ์โดยกำหนดเป็นแนวทางของโรงเรียนไว้คือ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กวัย 4-6 ปี ให้มีความพร้อมทุกด้าน จัดชั้นอนุบาลไว้เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนในสังกัด และหน่วยงานอื่นให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการฝึกอบรมบุคลากรและที่เลี้ยงเด็ก และสาธิต นิเทศ ช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนผ่านนโยบายของรัฐ และเป้าหมายในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มาปฏิบัติในโรงเรียนได้ถูกต้องและเหมาะสม กล่าวคือ แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ระบุว่า "รัฐพึงเร่งรัดและสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนประถมศึกษา โดยรัฐจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุด สำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐจะจัดทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่างและเพื่อการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น" และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พุทธศักราช 2530-2534 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2530: 85) มีว่า "เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนวัยเรียนในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจ สังคม โดยเน้นพัฒนารูปแบบการจัดการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง" และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 42) ซึ่งได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนอนุบาลในสังกัดไว้ดังนี้คือ จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของชั้นอนุบาลศึกษา เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนสังกัดอื่น ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการศึกษา อบรมที่เลี้ยงเด็ก และทำการสาธิต นิเทศ ช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การนำแนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและให้สัมฤทธิ์ผลตามหลักการและเป้าหมายของแนวการจัดการประสบการณ์ให้มากที่สุดได้ก็คือ เมื่อผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของแนวการจัดการประสบการณ์เป็นอย่างดี เพราะ

ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำในการบริหารงานทางด้านวิชาการนั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของแนวการจัดประสบการณ์ที่สามารถแนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูนำแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ส่วนครูผู้สอนในฐานะที่เป็นผู้นำแนวการจัดประสบการณ์ไปจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม แก่วัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล และระดับวุฒิภาวะของเด็ก โดยจัดได้ตรงตามหลักการ จุดหมายของแนวการจัดประสบการณ์ ฉะนั้นครูผู้สอนชั้นอนุบาลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางและหลักการจัดการศึกษาระดับนี้เป็นอย่างดี แต่จากผลการวิจัยพบว่า มีผู้บริหารร้อยละ 8.70 และครูผู้สอนชั้นอนุบาล ร้อยละ 13.26 แม้ว่าจะเป็นส่วนน้อยในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังมีเป้าหมายในการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ และคิดเลขได้ ซึ่งผิดหลักการและจุดมุ่งหมายของแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่วางไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ยังมีผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลบางส่วนยังมีความรู้ความเข้าใจ หลักการและแนวทางของการจัดการศึกษาระดับนี้ไม่ถูกต้อง และอาจมีผลกระทบต่อการนำแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้ได้ เนื่องจากงานวิจัยของ เรแกน และ ลีทวูด (Regan and Leithwood 1974:60-64) พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำหลักสูตรไปใช้ และ ราศี ทองสวัสดิ์ (2529:362) กล่าวไว้ว่า บุคลากรในโรงเรียนอนุบาลควรศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเป้าหมายของการให้การศึกษา ระดับนี้ว่า จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย ดังนั้นควรให้ความรู้แก่ครูผู้สอนถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรระดับนี้ว่า อะไรเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อเด็ก

1.2 ในด้านการเตรียมการก่อนนำแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารส่วนใหญ่ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและหลักการปฏิบัติในโรงเรียน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน โครงการ และปฏิทินงานประจำปีการศึกษา และครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด และพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่กำหนดให้ครูจัดทำบันทึกการสอน กำหนดการสอน และปรับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก่อนนำมาใช้ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติคือ ทำบันทึกการสอน โดยจัดทำส่งผู้บริหารล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง การใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยส่วนใหญ่ใช้ตามแผนการจัดประสบการณ์ทั้งหมด และ

มีจำนวนมากกว่าครึ่งได้ปรับแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นก่อนนำมาใช้ ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติเรื่องการจัดประชุมชี้แจงหรือแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาล โดยการจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กเข้าใหม่ จัดทำเอกสารชี้แจง และครูผู้สอนชี้แจงด้วยตนเอง และพบว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ได้มาปฏิบัติงานที่โรงเรียนในระหว่างปิดภาคเรียนเพื่อเตรียมงานในปีการศึกษาต่อไปด้วย แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนอนุบาลทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลได้ปฏิบัติไปตามหลักของการเตรียมการก่อนการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525:25-29) เสนอแนวทางไว้ว่า การนำแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้ต้องมีหลักการและมีขั้นตอนคือ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การทำบันทึกการสอน และผู้บริหารควรติดตามและประเมินผลงานของครูโดยการตรวจบันทึกการสอนและแผนการจัดประสบการณ์ให้เป็นไปตามที่เตรียมวางแผนไว้ และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิตร (2528:516-517) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ต้องนำมาจัดให้เป็นระดับบทเรียนให้เสร็จสมบูรณ์ในแต่ละเรื่อง จะทำให้การจัดกิจกรรมสะดวกขึ้น และมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ ควรมีการดำเนินการในโรงเรียนคือ— การจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการอย่างถูกต้องและตรงกัน จัดทำแผนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สำหรับ ราศี ทองสวัสดิ์ (2529:245) กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การนำแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้นอกจากจะนำมาจัดทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ มโนคติหรือแนวคิด เนื้อหา กิจกรรม อุปกรณ์ และการประเมินผล โดยคำนึงถึงจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญแล้ว การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรกับผู้ปกครอง และครูในโรงเรียนก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนี้ การจัดปฐมนิเทศเป็นวิธีการที่ควรนำมาใช้มาก ดังที่ วรรณาท รักสกุลไทย (2532:1) ได้เสนอไว้ว่า การปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กอนุบาลเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก เพราะเป็นโอกาสของโรงเรียนจะได้ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องจุดมุ่งหมายของการสอนเด็กระดับอนุบาลศึกษา

ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ การให้ครูจัดทำกำหนดการสอนชั้นอนุบาลนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่กำหนดให้ครูจัดทำ แต่มีครูผู้สอนจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 39.74 ที่ได้จัดทำ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในเรื่องการจัดทำกำหนดการสอนชั้นอนุบาล อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การจัดทำกำหนดการสอนมีคุณค่าต่อการจัด

การเรียนการสอน คือช่วยเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมของครูผู้สอนให้สะดวก และมีความคล่องตัว เพราะมีการกำหนดเวลาการใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยละเอียด แต่ครูผู้สอนอาจเห็นว่าการจัดทำกำหนดการสอนต้องใช้เวลาในการจัดทำ ประกอบกับมีแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่จัดทำไว้นั้นมีรายละเอียด เป็น รายสัปดาห์ โดยแสดง จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียน การวัดผลและประเมินผลของแต่ละกิจกรรมในแต่ละหน่วยการสอนแล้ว จึงไม่จัดทำเพราะไม่มีเวลาจัดทำ จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น มีครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 10.26 เท่านั้น ที่เป็นครูพิเศษ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังต้องรับภาระกิจอื่นนอกเหนือจากงานสอน ต้องรับผิดชอบ เด็กในชั้นซึ่งมีจำนวนมากเกินอัตราที่กำหนด ครูจึงต้องเตรียมกิจกรรมมาก ทำให้ไม่มีเวลาจะจัดทำกำหนดการสอน ขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้ทุกระดับชั้น ครูจึงนำแผนการจัดประสบการณ์มาใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

1.3 ด้านการจัดให้มีเอกสารหลักสูตร และคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดทำขึ้นให้โรงเรียนในสังกัดใช้ โดยส่วนใหญ่จัดได้ทั้งหมดดังนี้ แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 คู่มือครูการผลิตสื่อด้วยวัสดุราคาถูกสำหรับเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา แนวการวัดผลและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน คู่มือการจัดกิจกรรม เกมและการเล่นสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา (จำนวน 12 เล่ม) คู่มือการผลิตการใช้และการรักษาสื่อการสอนประเภทหุ่นสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา คู่มือเครื่องเล่นสนาม เอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา (จำนวน 5 เล่ม) คู่มือการฝึกอบรมครู ที่เลี้ยง และผู้ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน หนังสือภาพสื่อต้นแบบตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล คู่มือการดูแลและการให้การศึกษาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นต้น ส่วนเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่โรงเรียนจัดทำและจัดซื้อมาจากแหล่งอื่น ๆ และจัดให้มีในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ คู่มือการผลิตและการใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน และแบบสังเกตพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-6 ปี ของกรมการพัฒนาชุมชน เอกสารสื่อเครื่องเล่นสำหรับเด็กแรกเกิด-6 ปี ของกรมการพัฒนาชุมชน

องค์การยูนิเซฟ และวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ และเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนประถมศึกษาและเอกสารการสอนชุดวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาชั้นใช้ในโรงเรียนด้วย ส่วนครูผู้สอนชั้นอนุบาลนั้น ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ได้นำเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่มีอยู่ในโรงเรียนเพื่อศึกษาแนวการจัดกิจกรรม หำบันทึกการสอน เลือกกิจกรรมมาใช้ปรับแผนการจัดประสบการณ์ เลือกสื่อการเรียน และศึกษาเทคนิควิธีสอนเกี่ยวกับการจัดให้มีเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียนอนุบาลในสังกัดได้มาก และให้บริการอย่างทั่วถึง มีผลให้โรงเรียนอนุบาลมีความพร้อมด้านเอกสาร และคู่มือต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่น ประกอบกับโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา มีความพร้อมในด้านงบประมาณทั้งมีเงินนอกงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในโรงเรียนเพียงพอ จึงสามารถจัดซื้อ จัดหา เอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์จากแหล่งต่าง ๆ มาให้ครูใช้ศึกษาค้นคว้าได้เต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุนศรี พันติวัฒน์ (2528:73) พบว่า การบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลทุกด้านมีความพร้อมมาก ทั้งในด้านงานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานวิชาการและงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:คำนำ) ได้กล่าวถึงการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 รวมทั้งการจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ได้กำหนดให้โรงเรียนอนุบาลในสังกัดนำไปใช้ไว้ว่า เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมโดยสะดวก เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น การใช้แนวการจัดประสบการณ์ขึ้นอยู่กับการบริหารหลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของแต่ละหน่วยงาน ที่จะเลือกแนวทางและพัฒนาหลักสูตรมาใช้ให้เหมาะสม ทั้งนี้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นอนุบาลให้ยึดหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเป็นหลัก ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงพยายามพัฒนาการอนุบาลศึกษาให้ก้าวหน้า จึงได้กำหนดให้มีเอกสารหลักสูตรและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ขึ้นใช้เป็นรูปแบบและแนวทางให้โรงเรียนในสังกัดนำไปใช้ และยังคงจัดให้เป็นผู้นำใน

การพัฒนาหลักสูตรให้แก่หน่วยงานอื่นด้วย

มีข้อนำสังเกตในด้านการจัดให้มีเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้บริหาร เช่น ผู้บริหารส่วน
ใหญ่เห็นว่าจัดให้ทั้งหมด แต่ครูผู้สอนเห็นว่าไม่มีเลย หรือมีใช้แต่ไม่เพียงพอ เช่น เอกสารชุด
อบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา (จำนวน 12 เล่ม) คู่มือการจัดกิจกรรมเกมและการเล่น
สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา คู่มือครูระดับก่อนประถมศึกษา เพลงประกอบการจัดประส-
บการณ์ชั้นอนุบาล คู่มือการผลิตการใช้ และการรักษาสื่อการสอนประเภทหุ่นสำหรับเด็กระดับก่อน
ประถมศึกษา คู่มือครูเครื่องเล่นสนามแบบสังเกตพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-6 ปี เป็นต้น การที่
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารไม่ได้
ทำหน้าที่ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก จึงทำให้ไม่ตระหนักถึงความสำคัญ เห็นว่าจัดให้มี
เอกสารและคู่มือต่าง ๆ เพียงพอแล้ว ส่วนครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่
เด็กนั้น ต้องการมีเอกสารและคู่มือไว้ใช้อย่างเพียงพอและโดยสะดวก ดังนั้นความต้องการด้าน
เอกสารและคู่มือต่าง ๆ ของผู้บริหารและครูผู้สอนจึงแตกต่างกันเพียงพอหรือไม่ก็ จากการศึกษา
วิจัยปัญหาการใช้แนวการจัดประสบการณ์พบว่า โรงเรียนได้รับเอกสารล่าช้า การจัดเก็บเอกสาร
และคู่มือต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่มีระบบ ขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง ทำให้ครูไม่มีใช้ อาจจะมีผล
กระทบต่อการนำแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้อย่างมาก คือ หากครูไม่พร้อมที่จะจัดประสบการณ์
และกิจกรรม เพราะเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ จะเป็น
เครื่องมือช่วยครูในการเตรียมกิจกรรมได้อย่างดี ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523:130) ได้กล่าว
การจำแนกหลักสูตรเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ก่อนนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไป
ในทิศทางเดียวกัน อาจจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมหลาย ๆ อย่างเช่น การจัดนำเอกสารหลักสูตร
ชนิดต่าง ๆ เช่น แผนการสอน คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร เป็นต้น ดังนั้น เอกสารหลักสูตร
จึงเป็นตัวกลางอย่างหนึ่งที่จะนำไปใช้ให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ของแนวการจัดประสบการณ์
ได้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงควรเพิ่มปริมาณในการส่งเอกสารหลักสูตรไปให้
โรงเรียนอย่างเพียงพอกับจำนวนครูผู้สอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความช่วยเหลือด้วยการเร่งรัดติดตามให้ครูผู้สอน
ได้รับเอกสารหลักสูตรให้รวดเร็วและทั่วถึง นอกจากนี้ควรติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ
เพื่อจัดหาหรือจัดซื้อ เอกสารเพิ่มเติมเพื่อความจำเป็น

2. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
ศึกษา

2.1 ในด้านการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้วิธีการคัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาลโดยการพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ทางการศึกษาอนุบาล มีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล และครูผู้สอนมากกว่าครึ่งตอบว่า ผู้บริหารใช้คุณลักษณะของตนเองในการจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาล และอีกร้อยละ 43.45 ได้รับการปรึกษาหารือก่อนจัดเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาลโดยการพิจารณาคุณลักษณะทางการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาลนี้กล่าวได้ว่า ผู้บริหารคัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาลได้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ฟูลเลอร์ (Fuller 1961:19-20) การให้ความสำคัญในด้านการจัดเตรียมบุคลากรของโรงเรียนอนุบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูอนุบาลนั้น การพิจารณาคุณลักษณะของครูเป็นสิ่งสำคัญคือ ต้องเป็นคนชอบค้นคว้าทดลอง มีความรู้ในวิชาที่ตนสอน และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับนี้ และ เบญจา แสงมลิ (2529:28) ได้เสนอแนะว่า การจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลควรพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ทางด้านอนุบาลศึกษาระดับวุฒิปริญญาตรีวิชาอนุบาล และผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ผู้บริหารใช้คุณลักษณะในการจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาลได้เหมาะสมเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่มีความพอใจต่อการสอนในระดับนี้

สำหรับด้านการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนชั้นอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการสนับสนุนให้เพิ่มพูนความรู้ โดยให้ศึกษาดูงาน อบรม และสัมมนามากที่สุด ชมเชยผลงานที่ปรากฏ ให้คำปรึกษาในทุกเรื่อง จัดแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานให้ตามความเหมาะสม จัดบริการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้ และชักถามปัญหาอยู่เสมอ แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายงานตามความสามารถมากที่สุด รองลงมาคือ ได้รับการสนับสนุนให้เพิ่มพูนความรู้ ซึ่งผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติคลาดเคลื่อนกัน และผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นไปได้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจว่าตนเองปฏิบัติตามหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจให้ครูแล้ว ส่วนครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้รับกลับมองเห็นว่า ได้รับการมอบหมายงานตามความสามารถมากกว่า เพราะต้องปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา และเป็นที่น่าสังเกตว่าครูผู้สอนจำนวนร้อยละ 14.90 มีความเห็นว่าไม่ได้รับการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการรวบรวมปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลของ เบญจา แสงมลิ (2528:788) ที่เสนอไว้ว่า ผู้บริหารบางส่วนมีความเห็นขัดแย้งกับครูในการจัดการเรียนการสอน

ขาดการปรึกษาหารือและให้คำแนะนำในทางวิชาการ ทั้งไม่สามารถแก้ปัญหาหรือให้คำแนะนำผู้
ใต้บังคับบัญชาได้ ดังนั้นผู้บริหารควรปรับแนวทางการปฏิบัติ เพราะหากครูขาดขวัญและกำลังใจ
ย่อมมีผลกระทบต่อการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในชั้นด้วย ดังที่ อารี สัตหจวี (2529:438)
ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลไว้ว่า ไม่ควรควบคุมการทำงานของครู
จนใกล้ชิดเกินไป จนทำให้ครูขาดความคิดริเริ่ม ขาดงานเข้าซ้อน และการแก่งแย่งอำนาจของ
บุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองจนสามารถแนะนำงานทางด้านวิชาการและเทคนิค
วิธีให้แก่ครูได้ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ครูพบได้ง่ายและจัดบริการความสะดวกให้แก่ครูในการทำงานได้

ด้านการติดตามผลการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติคือ สังเกตการสอนของครู การตรวจบันทึกการสอน
เยี่ยมเยียนชั้นเรียน และตรวจผลงานของเด็กตามโอกาส แสดงว่าผู้บริหารเอาใจและให้ความ
สำคัญต่อการจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลซึ่งสอดคล้องกับแนวการประเมินบุคลากร ซึ่ง
อารี สัตหจวี (2529:440) เสนอไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนอาจใช้วิธีดังต่อไปนี้คือ สังเกตการ
ทำงานของครู เช็กสถิติการมาทำงาน การลาป่วย ลากิจ มาสายของครู ตรวจผลงานของกลุ่ม
นักเรียน การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรม การผลิตสื่อการเรียน การสอบถามและหาข้อมูลจาก
ผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถที่จะประเมินผลงานของตนเอง
ว่า สามารถดำเนินงานให้มีผลถึงจุดหมายของโรงเรียนได้เพียงใด

2.2 ในด้านการนิเทศการสอนในโรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร
และครูผู้สอนส่วนใหญ่ตอบว่า ผู้ให้การนิเทศคือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาลหรือหัวหน้าวิชาการฝ่ายอนุบาล มีส่วนน้อย
ที่จะรับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ และการให้ครูนิเทศกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
กอบกมล พรหมมา (2528:88) พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาล ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้
ได้แก่ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ
หัวหน้าฝ่ายอนุบาล ส่วนการให้ครูนิเทศกันเองนั้น ยังมีปัญหา และจากคำกล่าวของ ราศี ทองสวัสดิ์
(2529:349) กล่าวว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ต่อโรงเรียนอนุบาลนั้น แม้ว่าจะมีศึกษา
นิเทศก์ของหน่วยงานก็จริง แต่ศึกษานิเทศก์ส่วนหนึ่งไม่อาจทำหน้าที่นิเทศทางวิชาการได้ คงทำ
หน้าที่เป็นผู้ประสานงานเท่านั้น

มีข้อที่น่าสังเกตคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศกล่าวคือ ผู้บริหารตอบว่า ผู้ให้การนิเทศมากที่สุดคือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ แต่ครูผู้สอนตอบว่า ได้รับความนิเทศมากที่สุดจากหัวหน้าฝ่ายอนุบาลหรือหัวหน้าวิชาการฝ่ายอนุบาล ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ที่ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดแตกต่างกัน ซึ่งจากงานวิจัยของ บัคเนอร์ (Buckner 1987:103) ได้ทำการศึกษา พบว่า ครูใหญ่ ครู และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอนุบาล และผู้วิจัยเห็นว่า ในการปฏิบัติจริงนั้น ครูผู้สอนย่อมใกล้ชิดกับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่น้อยกว่าหัวหน้าฝ่ายอนุบาล ทั้งนี้โอกาสที่จะซักถามปัญหาหรือขอคำแนะนำปรึกษาย่อมมีกับหัวหน้าฝ่ายอนุบาลมากกว่ากับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ สำหรับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่และผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ก็ได้ยึดถือว่า การนิเทศ การสอน เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ จึงถือว่าได้ปฏิบัติมาก สำหรับการที่ครูผู้สอนได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อำเภอและศึกษานิเทศก์จังหวัด น้อย อาจเป็นเพราะว่าศึกษานิเทศก์จากหน่วยงานเหล่านี้ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลคือ เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้ค่อนข้างจะลำบากที่จะหาผู้ที่มีความรู้ทางด้านอนุบาลศึกษาโดยตรง จึงเป็นไปได้ที่ศึกษานิเทศก์ส่วนหนึ่งไม่สามารถทำการนิเทศ การสอนด้านอนุบาลศึกษา ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ และศึกษานิเทศก์จังหวัด เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ การสอนระดับอนุบาลศึกษาอย่างทั่วถึง เพราะจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ที่เข้ารับการอบรมมักมีเฉพาะศึกษานิเทศก์จังหวัด ที่ได้รับผิดชอบงานด้านอนุบาลชนบทและการจัดชั้นเด็กเล็กของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเท่านั้น ส่วนคนอื่น ๆ ไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ส่วนการให้ครูผู้สอนนิเทศกันเองภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติกันเป็นส่วนน้อยนั้น อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศภายในอย่างแท้จริง และจากการวิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนที่พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนไม่ยอมพัฒนาตนเอง และไม่ยอมรับเทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ จึงเป็นไปได้อีกที่จะก่อให้เกิดปัญหาการไม่ยอมรับซึ่งกันและกันได้ ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับการนิเทศภายในจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องรีบดำเนินการ

สำหรับกิจกรรมการนิเทศที่ใช้ในโรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่ตอบว่า กิจกรรมการนิเทศที่จัดมากที่สุดคือ การประชุมปรึกษาหารือ

รองลงมาคือ การพบปะสนทนา การสังเกต การสอน การอบรมสัมมนา ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การบรรยายหรือปาฐกถา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ น้อมศรี เคท และคณะ (2528: 37-45) พบว่า กิจกรรมการนิเทศควรจัดและเป็นประโยชน์มากสำหรับครูระดับอนุบาลศึกษาคือ การพบปะสนทนาระหว่างผู้นิเทศกับครู การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน การสังเกต การสอน การปรึกษาหารือกับบุคคลทั้งในและนอกโรงเรียน การประชุมครูและผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากนั้น ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกัน สิ่งที่เกิดขึ้นนี้จะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันได้ หากมีการลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นกิจกรรมที่จัดง่ายไม่มีความซับซ้อนมากนัก ส่วนกิจกรรมที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความชำนาญพิเศษหรือกิจกรรมที่ต้องสิ้นเปลืองและดำเนินกิจกรรมยาก ผู้นิเทศสามารถหลีกเลี่ยงโดยจัดกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการได้เอง นับว่าเป็นการแก้ไขข้อหาเรื่องขาดบุคลากรในการนิเทศได้ แทนที่จะไม่จัดกิจกรรมการนิเทศเลย อย่างไรก็ตามหากเป็นไปได้ โรงเรียนอนุบาลควรจัดให้มีกิจกรรมการนิเทศหลาย ๆ ประเภทเพื่อจะช่วยให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ พัชรี ผลโยธิน (2530:32-34) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:30-33) เสนอกิจกรรมการนิเทศที่ควรจัดในระดับอนุบาลศึกษา คือ การปฐมนิเทศ การประชุมปรึกษาหารือ การอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพบปะสนทนา การสังเกต การสอน การสาธิตการสอน การศึกษานอกสถานที่ การบรรยายหรือปาฐกถา และการแจกเอกสาร

2.3 ในด้านใช้เทคนิคและกลวิธีสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม การสังเกต การใช้คำถาม การสาธิต การอภิปราย การฝึกฝน การให้เด็กสำรวจ การทดลอง การบรรยาย และการจัดทัศนศึกษา แสดงว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลใช้เทคนิคและกลวิธีสอน สอนหลาย ๆ วิธีในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็ก ซึ่งกล่าวได้ว่าจัดได้สอดคล้องกับหลักการที่ ประภาพรพรณ เอี่ยมสุภาวิช (2528:529-533) ได้เสนอว่า การสอนเด็กระดับอนุบาลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยเทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังเล็กอยู่มากจึงมีข้อจำกัดในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจ และสังคม ดังนั้นเทคนิคในการสอนจึงนิยมสอนแบบทางอ้อมมากกว่าทางตรง ดังที่ใช้สอนเด็กระดับอื่น ๆ และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2531:153) กล่าวว่า กลวิธีสอนสำหรับครูอนุบาลนั้น สามารถนำมาใช้หลายวิธีด้วยกันคือ การจัดทัศนศึกษา การสาธิตการสอน การทดลอง การให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม

การอภิปราย การฝึกฝน การสังเกตเด็ก การแก้ปัญหา การใช้คำถาม การจัดนิทรรศการ และการจัดศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

มีข้อนำสังเกตประการหนึ่งคือ การจัดศูนย์การเรียนรู้ ครูผู้สอนใช้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 36.75 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้โรงเรียนอนุบาลจัดประสบการณ์และกิจกรรมแบบบูรณาการ โดยผสมผสานวิชาต่าง ๆ มาจัดเป็น หน่วยประสบการณ์ โดยนำมาจัดในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม การเล่นกลางแจ้ง และ กิจกรรมเกมการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530:4-8) ดังนั้น ครูผู้สอนจึงใช้วิธีการจัดศูนย์การเรียนรู้ และไม่มีช่วงเวลาพอที่จะใช้ชี้นำมาจัดศูนย์การเรียนรู้ ได้อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเล่นตามมุมอยู่แล้ว หากสามารถยืดหยุ่น เวลาจากตารางกิจกรรมประจำวันและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดมาเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้ตาม ความเหมาะสม หรืออาจจะจัดเป็นกิจกรรมเสริม โดยจัดห้องศูนย์การเรียนรู้ขึ้น และให้เด็กแต่ละ ชั้นหมุนเวียนกันเข้าร่วมกิจกรรม ย่อมจะเกิดผลประโยชน์กับเด็กมาก เพราะการจัดศูนย์การเรียนรู้ เป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่ครูผู้สอนชั้นอนุบาลควรนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้เด็ก ดังที่ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2531:157-158) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดศูนย์การเรียนรู้เป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมในการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กตามเอกภาพ และช่วยพัฒนาความสามารถในการรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะศูนย์การเรียนรู้จะมีกิจกรรมส่วนใหญ่ที่เด็กสามารถทำเองเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม เล็ก ๆ ที่เด็กมีเสรีภาพในการเลือกกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด หรือตามระดับความสามารถของตน เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตามธรรมชาติของการเรียนรู้ในวัยนี้

2.4 ในด้านความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นของครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับการใช้ แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528:252) พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เด็กจะได้รับการ ส่งเสริมพัฒนาการและความพร้อมในการเรียนมากกว่าเด็กในศูนย์ประเภทอื่น ๆ และสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2531:64) ได้ทำการวิจัยพบว่า สภาพการสอนระดับอนุบาล ของโรงเรียนอนุบาลในสังกัด พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉลี่ยทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีสมรรถภาพในการทำงานสูง และมีคุณลักษณะ

ที่เหมาะสมที่จะเป็นครูระดับนี้ เนื่องจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความพอใจต่องานสอนในชั้นอนุบาล แม้ว่าจะต้องรับผิดชอบเด็กในชั้นจำนวนมาก และพยายามพัฒนาประสิทธิภาพการสอนโดยร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอน จัดทำเอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นใช้ และมาปฏิบัติงานในระหว่างปีภาคเรียนด้วยความรู้สึกรับผิดชอบของตนเอง

มีข้อที่น่าสนใจก็คือ ในด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน จากผลวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมให้เพิ่มพูนความรู้ โดยแจกเอกสาร คู่มือ หนังสือให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า สนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนา ซึ่งครูผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็ก ย่อมมีความต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของตน อยากรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรม จึงมีความต้องการที่จะเข้ารับการอบรม จากงานวิจัยของ คาร์ลสัน

(Carlson 1984:103) ทำการศึกษา พบว่า ครูอนุบาลมีความต้องการให้มีการอบรม ขณะทำงาน ต้องการให้มีการวางแผนการสอนในโรงเรียน และให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหาร ควรส่งเสริมให้มีการอบรมครูในโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ ควรจัดให้มีการอบรมครูอนุบาล ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารอาจเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติ แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติจริง แต่ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ แต่ไม่ได้รับเพราะจากการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนจำนวนร้อยละ 52.98 ตอบว่าไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าทางโรงเรียน ไม่ได้ส่งครูไปอบรมหรือสัมมนาจริง เกี่ยวกับการจัดการอบรมหรือสัมมนา ผู้วิจัยได้อภิปรายมาบ้างแล้วในค่านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา จึงควรให้ความสำคัญกับปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาล ให้ครูทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนา เพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้ครูได้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

2.5 ในด้านการจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้จัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อมาให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า มีการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน โดยให้ครูผู้สอนเป็นผู้สำรวจแล้วรายงานฝ่ายบริหาร และครูผู้สอนส่วนใหญ่เตรียมการและ

จัดทำสื่อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์มาจัดทำเอง เก็บบำรุงรักษาและซ่อมแซมเอง สำหรับการจัดเก็บ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดเก็บอย่างเหมาะสม กับลักษณะการใช้งาน มีการผลิตสื่อใช้ร่วมกันในระหว่างครูผู้สอนชั้นอนุบาล เกี่ยวกับการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ของผู้บริหาร และการใช้สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ของครูผู้สอนนี้ สอดคล้องกับหลักการใช้และแนวทางการจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาล ที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525:10) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:27-28) เสนอไว้ว่า โรงเรียน ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนไว้ให้เพียงพอ จัดให้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้คลังตัวเมื่อต้องการมาใช้สอย นอกจากจะจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนไว้พร้อมแล้ว ความพร้อมของครุภัณฑ์ก็เป็นสิ่ง จำเป็นจะต้องจัดให้มี ในด้านการจัดเก็บรักษาและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ควรดำเนินการคือ จัดให้ มีที่จัดเก็บอย่างเหมาะสม อยู่ในตำแหน่งที่หยิบใช้ได้สะดวก วัสดุอุปกรณ์และสื่อมีการเปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมตลอดปี แสดงว่าโรงเรียนอนุบาลมีวิธีการจัดสื่อการเรียนการสอนที่ดี คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันในหลักการและแนวทางการจัด

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในด้านความพร้อมของสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ในโรงเรียนอนุบาลนั้น แม้ว่าโรงเรียนอนุบาลจะมีความพร้อมพอสมควรในด้านการสนับสนุนและ ส่งเสริมให้ครูมีสื่อการเรียนการสอนใช้จัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็ก แต่ผลการวิจัย พบว่า ในด้านความพร้อมและคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ใน โรงเรียนนั้น จากความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นอนุบาล ส่วนใหญ่เห็นว่า มีเพียงพอคือ อุปกรณ์ ประจำตัวเด็ก วัสดุสิ้นเปลือง อุปกรณ์ประจำห้องเรียน ครุภัณฑ์ประจำโรงเรียนและห้องเรียน แต่สื่อการเรียนการสอนซึ่งพบว่า มีไม่เพียงพอ และไม่มีเลย คือ อุปกรณ์นอกห้องเรียนประเภท เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ประเภทพาต่าง ๆ มีไม่เพียงพอ ส่วนที่ไม่มีเลยคือ อุปกรณ์ประเภท ราวหรือขอนไม้สำหรับเคมตรงตัว เครื่องเล่นสำหรับหมุ่น บาร์โธนสำหรับเด็กขนาดเล็ก เครื่อง เล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นสำหรับโยก ซึ่งมีจำนวนครูผู้สอน ร้อยละ 16.56 ถึงร้อยละ 59.93 ที่มีความเห็นว่าไม่มีเลย และมีไม่เพียงพอ นอกจากนั้นผลการวิจัยพบว่า อุปกรณ์ในและ นอกห้องเรียนบางส่วนมีคุณภาพยังใช้การไม่ได้หรือชำรุดอีกด้วย ครูผู้สอน ร้อยละ 44.70 มี ความเห็นว่า เครื่องเล่นสำหรับโยกชำรุด ส่วนอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้คือ อุปกรณ์ ประกอบบทเรียน เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย อุปกรณ์สำหรับเล่นในร่ม และบาร์โธนสำหรับเด็ก

กล่าวได้ว่า การจัดสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนอนุบาลบางส่วนยังจัดได้ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียน ดังที่ เลขา ปิยะอัศจรรย์ะ (2529:253-254) ได้เสนอแนวคิดสำหรับโรงเรียนอนุบาลไว้ว่า นอกจากโรงเรียนจะจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนเพียงพอแล้ว เครื่องเล่นสนามที่ที่จะต้อง มีลักษณะที่ให้ความปลอดภัยแก่ผู้เล่นด้วย ดังนั้นผู้บริหารและครูผู้สอนควรคำนึงถึงให้มากที่สุด เกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์ของเล่นและเครื่องเล่น คือ โรงเรียนควรจัดให้มีอย่างเพียงพอและใช้ การได้คืออยู่เสมอ และจากงานวิจัยของ พันธุ์ เจริญสุข (2528:77) พบว่า เครื่องเล่นที่ จำเป็นมากต่อการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา คือ ราวปีนป่าย กระดานลื่น ราวไต่ ชิงช้านั่งหมุน ภาพตัวต่อรูปต่าง ๆ ลูกคิด กล้องโทรทรรศน์ โคมินิ กลอง ฉิ่ง เครื่องเขย่า เป็นต้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:28-29) ได้เสนอแนะโรงเรียนอนุบาลในสังกัดว่า ควรจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามที่สำคัญ คือ เครื่องเล่นสนามที่ให้เด็กปีนป่าย เครื่องเล่นสำหรับหมุน เครื่องเล่นสำหรับโยก บาร์โหน ราว หรือขอนไม้สำหรับเคียนทรงตัว ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบควรรับดำเนินการจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องเล่นดังกล่าวให้เพียงพอกับความจำเป็น และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบในการซ่อมแซมดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่ชำรุดให้ใช้การได้คืออยู่เสมอ เพราะ อุปกรณ์และเครื่องเล่นทั้งที่นำมาใช้ในการเล่นในร่มและกลางแจ้งเหล่านี้เมื่อเด็กเล่นแล้วจะ ช่วยพัฒนาทักษะทางกายเป็นหลัก โดยเฉพาะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และขณะเดียวกันจะช่วย พัฒนาทักษะทางด้านอื่น ๆ ให้แก่เด็กด้วย (เลขา ปิยะอัศจรรย์ะ 2529:232) ดังนั้น โรงเรียน อนุบาลควรปรับปรุงในด้านความพร้อมของสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีไม่เพียงพอ และไม่มีเลย หรือที่ใช้การไม่ได้และชำรุดโดยจัดให้มีอย่างครบถ้วนและใช้การได้คืออยู่เสมอ ซึ่งโรงเรียนอนุบาลเองมีความพร้อมมากอยู่แล้วในด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ที่จะช่วยในการดำเนินการด้านนี้ได้

สำหรับความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดมุมเล่น ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีใช้เพียงพอและใช้การได้ดี ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้จัดมุมบล็อก มุม หนังสือ และครูผู้สอนจำนวนมากว่าครึ่ง เห็นว่าอุปกรณ์ที่ใช้จัดมุมบ้าน มุมร้านค้า มุมหมอ มุม เกษตรกร มีไม่เพียงพอ สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้จัดมุมธรรมชาติ เช่น ตัวอย่างของจริง พวกเมล็ดพืช เปลือกหอย ต้นไม้ เป็นต้น ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีเลย เกี่ยวกับคุณภาพนั้น พบว่า ครูผู้สอน

บางส่วนมีจำนวนไม่เกินร้อยละ 41.06 เห็นว่า อุปกรณ์ที่ใช้จัดมุมบ้าน มุมร้านค้า มุมหมอมุมเกษตรกร จะใช้การไม่ได้และชำรุดมาก ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าสื่อและอุปกรณ์ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่ามีเพียงพอ และใช้การได้ก็มันจะเป็นสื่อที่ได้รับจากการจัดซื้อหรือสื่อที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรให้เป็นสื่อถาวรและคงทนใช้การได้นาน แต่สื่อที่ครูผู้สอนจัดหาหรือจัดทำขึ้นใช้เอง เช่น ตัวอย่างของจริง ของเล่นประกอบการเล่นบทบาทสมมุติ เครื่องมือเครื่องใช้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ตุ๊กตาและเสื้อผ้าตุ๊กตา เป็นต้น มักจะมีไม่เพียงพอและชำรุด ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากในชั้นอนุบาลมีจำนวนเด็กมาก ทำให้อุปกรณ์ของเล่นที่มีอยู่ไม่เพียงพอ อุปกรณ์ของเล่นบางอย่างทำจากเศษวัสดุหรือวัสดุที่ไม่คงทนถาวร อาจจะชำรุดได้ง่าย เช่น ตุ๊กตา อุปกรณ์บางอย่างเช่นตัวอย่างของจริงต่าง ๆ อาจจะสูญหายได้ง่าย ซึ่งจากการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนคนเดียวต้องควบคุมดูแลเด็กประมาณ 36-40 คน จึงไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง การผลิตสื่อหรือจัดหาอุปกรณ์มาทดแทนที่ชำรุดเสียหายไม่สามารถจัดได้ทันความจำเป็นและความต้องการของเด็ก ครูผู้สอนจึงมีความเห็นว่าสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีใช้ไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน กล่าวคือ การจัดที่นั่งภายในห้อง การบรรจุจำนวนเด็กอย่างเหมาะสม การจัดมุมเล่น ซึ่งมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระดับอนุบาลศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่ผู้วิจัยจะได้อภิปรายในด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กต่อไป

3. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษา

3.1 ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนให้ครูนำไปใช้จัดให้แก่เด็ก คือ ให้มีตารางกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมที่จัดต้องมีหลากหลายและการจัดให้คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ จัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ทำเป็นกลุ่มเล็กและร่วมกันทำทั้งชั้น และให้ใช้ตารางกิจกรรมประจำวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล และมีบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 49.28 ที่ได้กำหนดให้มีการปรับตารางกิจกรรมประจำวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนก่อนนำไปใช้ สำหรับครูผู้สอนนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่โรงเรียนกำหนด และมีวิธีการจัดคือ เตรียมอุปกรณ์ไว้เรียบร้อยครบถ้วนพร้อมที่จะให้เด็กทำ โดยเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและให้เด็กมีโอกาสเลือกทำด้วยตนเอง มีสัญญาณเพื่อแสดง

ให้เด็กกำหนดเวลาทำกิจกรรม กิจกรรมที่จัดมีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่ง
แนวทางการจัดประสบการณ์และกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม
ชั้นอนุบาลศึกษา ที่นักการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับนี้เสนอไว้
คือ กรมสามัญศึกษา (2526:203-204) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2532:
10-13) เยาวพา เคษะคุปต์ (2528:5) ราศี ทองสวัสดิ์ (2529:41-42) และ พัฒนา
ชัยพงศ์ (2532:114-115) ได้เสนอไว้ว่า การจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษานั้น
สิ่งสำคัญที่ควรมีคเป็นหลักคือ ต้องมีตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อให้เด็กทราบว่าในแต่ละวันจะ
ทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร กิจกรรมที่จัดให้ควรเปิดกว้างให้เด็กได้ทำตามความ
สามารถและความสนใจ ควรมีกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ หลายประเภทและมีความสมดุลย์กัน
เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็ก กิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนจัดให้ในอัตรา
ส่วนที่เหมาะสม กิจกรรมทุกกิจกรรมเด็กทุกคนต้องได้เข้าร่วมทั้งเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มเล็ก
และกลุ่มใหญ่ ๆ ทั้งนี้กิจกรรมทั้งหมดต้องครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย
อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา และต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย จากแนวทางการจัด
ประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาล แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ วางหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม
ชั้นอนุบาลศึกษา ไว้ถูกต้องและเหมาะสมกับหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาทั่ว ๆ ไป
กล่าวคือมีแนวทางและรูปแบบการจัดที่แน่นอนโดยการกำหนดให้มีตารางกิจกรรมประจำวัน แผน
การจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล และหลักการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อนำไปเป็น
แนวทางการใช้ แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียน และผู้วิจัยมีความเห็นว่า
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการได้สอดคล้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่
รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับนี้ด้วย ดังนี้ ศีลา จานีย์โยธิน (2527:20-27) อารี สัตถวุฒิ
และคณะ (2529:120-121) กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์และกิจกรรมในระดับอนุบาลศึกษา
ควรจัดตามหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาคือ ลักษณะการจัดต้องครอบคลุม และเป็น
ประโยชน์โดยตรงในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
สามารถเพิ่มพูนสมรรถภาพของเด็กได้ครบทุกด้าน ส่วนการบริหารและการดำเนินงานในโรงเรียน
ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของแต่ละหน่วยงานหรือโรงเรียนที่รับผิดชอบ เพราะการจัดการศึกษา
ระดับนี้ไม่ได้เป็นการศึกษาระดับบังคับ

มีข้อที่น่าสังเกตคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนบางส่วน แม้จะเป็นส่วนน้อย คือผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 5.80 ไม่ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้ครูนำไปปฏิบัติ และครูผู้สอน ร้อยละ 14.24 ดำเนินการจัดกิจกรรมในชั้นอนุบาลโดยแยกจัดเป็นรายวิชา ซึ่งปฏิบัติได้ไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดที่ กิตยวดี บุญเชื้อ และคณะ (2523:39) กมลลา โอสถานุเคราะห์ (2526:73) ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิชิต (2528:518) และ ราตี ทองสวัสดิ์ (2529:346) เสนอไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา มีความแตกต่างจากการจัดการศึกษาระดับอื่น ๆ คือ ไม่มุ่งเน้นให้เนื้อหาวิชาการให้กับเด็กเป็นหลัก แต่เป็นการจัดในรูปแบบกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบผสมผสานหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แม่เด็กเพื่อจะเรียนต่อในระดับสูง ดังนั้นลักษณะการจัดจึงเรียกว่า การจัดประสบการณ์ ไม่ใช่การเรียนการสอนและวิธีการจัดไม่ควรฝึกทักษะให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ หรือทำเลขเป็น และไม่ควรแยกจัดเป็นรายวิชาดังเช่นระดับอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นผลจากการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนบางส่วนมีเป้าหมายในการจัดเพื่อมุ่งเน้นให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ และคิดเลขได้ จึงจัดตารางกิจกรรมประจำวันคล้าย ๆ ตารางสอนในระดับประถมศึกษาแยกเป็นรายวิชา เพื่อความสะดวกในการฝึกทักษะและสอนเนื้อหาให้กับเด็กได้เต็มที่และสะดวกกว่าการให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบตามความสนใจของเด็ก ซึ่งครูต้องเตรียมกิจกรรมมาก ต้องมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา เพราะจากการวิจัยปัญหาและข้อเสนออื่น ๆ ได้พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ไม่ยอมรับเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ และจากงานวิจัยของ กอบกมล พรหมมา (2528:9) พบว่า ครูอนุบาลบางส่วนยังไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับ และไม่ให้ความร่วมมือ เมื่อจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรเร่งติดตาม กำกับและดูแลให้ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนอนุบาลในสังกัด ใ้ปฏิบัติตามนโยบายและหลักการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ควรส่งเสริมให้ทุกคนได้เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่ประกาศใช้ สนับสนุนให้มีการนิเทศการสอนระดับอนุบาลศึกษาอย่างจริงจัง มีการติดตามผลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

3.2 ในด้านการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:1-4) กำหนดไว้ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ รับเด็กเป็นรายบุคคล

บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ เคารพธงชาติและสวดมนต์ สํารวจการมาโรงเรียน สนทนา และตรวจสุขภาพ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเล่นตาม มุม พัก (รับประทานอาหารว่าง) กิจกรรมในวงกลม เล่นกลางแจ้ง พัก (รับประทาน อาหารกลางวัน) เกมการศึกษา และเตรียมตัวกลับบ้าน โดยเริ่มจากเวลา 08.00 น. ถึง 15.00 น. ของแต่ละวัน สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมที่ โคลัมบัส (Kolumbus 1979: 156) เสนอไว้คือ กิจกรรมที่จัดในแต่ละวันสำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษานอกเหนือจากกิจกรรม ให้เด็กปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันตามหลักการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา และแนวการปฏิบัติ ของโรงเรียนแล้ว ยังประกอบด้วย กิจกรรมหลักที่สำคัญคือ กิจกรรมห้องโคลงกลอน ร้องเพลง กิจกรรมเข้าจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมกลุ่มสนทนาและเล่าเรื่อง กิจกรรมเจียบ เช่น เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการฝึกความจำ ส่วน ราศรี ทองสวัสดิ์ (2523:75) พัทธนา ชัชพงษ์ (2532:114-115) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531:13) เสนอกิจกรรมที่ควรจัดในตารางกิจกรรมประจำวันไว้เป็นแนวเดียวกันคือ ประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่สำคัญ 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา และกิจกรรม อื่น ๆ ได้แก่ การรับเด็ก เคารพธงชาติและสวดมนต์ สํารวจการมาโรงเรียน ตรวจสุขภาพ พัก (รับประทานอาหารว่าง) พัก (รับประทานอาหารกลางวัน) นอนพักก่อน เตรียมกลับ บ้าน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดตารางกิจกรรมประจำวันของโรงเรียนอนุบาล ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดได้เหมาะสม เนื่องจาก จัดตารางกิจกรรมแบบเต็ม วัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เบคเคย์ (Beckley 1986: 103) พบว่า การจัดตาราง กิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวัน มีผลดีกับเด็กมากกว่าการทำกิจกรรมสร้างเสริมแบบอื่น ๆ และจัดได้สอดคล้องกับหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับอนุบาลศึกษา ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:3-4) เสนอไว้คือ กิจกรรมที่จัดในแต่ละวันมี หลายรูปแบบ คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมหลายประเภท คือ การสนทนา การฟังนิทาน ร้องเพลง เล่นดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะ เล่นเครื่องเล่นในห้องเรียน เล่นเครื่องเล่น การทดลอง การทัศนศึกษา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำกิจกรรมศิลปะหลาย ๆ ประเภท และนำมาบูรณาการ ผสมผสานเป็นหน่วยประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหน่วยประสบการณ์ จะครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ และรายวิชาครบถ้วน และนำหน่วยประสบการณ์

ต่าง ๆ มาจัดในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา ก่อนนำมากำหนดเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ซึ่งตารางกิจกรรมประจำวันนี้สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน หรืออายุที่หยุ่นเวลา ลำดับก่อนหลังของกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสม โดยให้ยึดช่วงอายุและความสนใจของเด็กเป็นหลัก คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์การศึกษาแนวการจัดกิจกรรม ทำบันทึกการสอน เลือกกิจกรรมมาใช้ปรับแผนการจัดประสบการณ์ เลือกสื่อการเรียน และศึกษาเทคนิควิธีสอน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา โดยกำหนดให้มีการจัดทำบันทึกการสอน กำหนดการสอน และใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้ครูปรับหรือเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ และพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ยกเว้นการจัดทำกำหนดการสอน ซึ่งปฏิบัติเป็นส่วนน้อย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนอนุบาลมีความพร้อมสูงในการดำเนินการเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสารหลักสูตร เอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ให้แก่โรงเรียนอนุบาลในสังกัดทุกโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารได้จัดทำ จัดซื้อเอกสารและคู่มือจากแหล่งต่าง ๆ กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารและคู่มือขึ้นใช้ในโรงเรียน เป็นต้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมโดยสะดวก ดังนั้นการนำแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปใช้ควรจะดำเนินการไปได้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่วางไว้ว่า เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น การใช้แนวการจัดประสบการณ์ขึ้นอยู่กับการบริหารหลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของแต่ละหน่วยงาน ที่จะเลือกแนวทางและพัฒนาหลักสูตรมาใช้ให้เหมาะสม ทั้งนี้ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้กับเด็กให้ยึดหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเป็นหลัก

3.3 ในด้านการจัดกิจกรรมตามรายการประสบการณ์และเนื้อหาในแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ครูผู้

สอนจัดให้ทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมฝึกให้เด็กดูแลเครื่องใช้และปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน กิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติงานในการดูแลรักษาความสะอาด การรับประทานอาหารและมารยาท ในการรับประทานอาหาร กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระตามจินตนาการ สำหรับกิจกรรมที่ครูจัดให้บางส่วนมีส่วนน้อยคือ กิจกรรมที่พัฒนามากล้ามเนื้อใหญ่คือ มีร้อยละ 42.72 แสดงว่าการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จัดได้สอดคล้องกับเป้าหมายของแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่ว่า ควรให้เด็กได้มีการพัฒนาการทางร่างกายโดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง มีการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ การวาดภาพระบายสี การฉีก ตัด ปะ หักรอย การประดิษฐ์เศษวัสดุ การพิมพ์ภาพ การระวังรักษาความสะอาด การรับประทานอาหาร การเก็บดูแลรักษาเครื่องใช้ของตนเอง การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการช่วยเหลือตนเอง การรักษานามัยของตนเอง การซักรีดและการพับผืน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530:13-14) และสมาคมการศึกษาเด็กเล็กนานาชาติ (The National Association for Education of Young Children-NAEYC, 1986 วรรณาท รักสกุลไทย, ผู้แปล, 2531:170-174) เสนอว่า การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ควรจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสทุกวันที่จะใช้กล้ามเนื้อเล็กโดยผ่านกิจกรรมการเล่น เช่น กระต่ายมุกตบ ภาพตัดต่อ การระบายสี การตัด และกิจกรรมอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน และควรจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสทุกวันที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ทั้งการวิ่ง การกระโดด และการทรงตัว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัทยา ท่าพริก (2531:158-159) พบว่า กิจกรรมที่สามารถนำไปใช้จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายบรรลุวัตถุประสงค์ได้มาก และเหมาะสมกับเด็ก ครูจึงควรจัดให้เด็กทุกวันและเป็นไปสม่ำเสมอ ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ ส่วนผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายได้มากเกือบทุกกิจกรรม แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาล มีความรู้ความเข้าใจและรู้จักเลือกกิจกรรมมาจัดได้ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ซึ่งงานการวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2530:67) พบว่า พัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก จากการศึกษาพัฒนาการด้านร่างกายโดยเฉพาะด้านกล้ามเนื้อเล็ก ประสาทสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็กอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็กอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากเด็กได้รับการฝึกกล้ามเนื้อเล็กในรูปกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ กัน อย่างสม่ำเสมอ เช่น ร้อยลูกปัด การเล่นเกมภาพตัดต่อ การวาดรูประบายสี

การปั้นดิน การตอกหมุด ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย

มีข้อนำสังเกตเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย คือ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนร้อยละ 42.72 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ได้เพียงบางส่วน ซึ่งกิจกรรมที่พัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่มีความจำเป็นมากที่ควรจัดให้เด็กได้เล่นออกกำลังกายทุกวัน อาจเนื่องมาจากการวิจัยในด้านการจัดการสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า โรงเรียนอนุบาลมีพื้นที่คับแคบ สนามหญ้าและสนามสำหรับเด็กเล่นมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก และบางโรงเรียนไม่มีเลย ทำให้ครูจัดกิจกรรมให้เด็กไม่สะดวก และจากการวิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ให้ความรู้ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเล่นกลางแจ้งเนื่องจากในแผนการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลมีรายละเอียดไม่เพียงพอ ครูบางส่วนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการสอนพลศึกษา จึงไม่ได้จัดเพราะขาดทักษะ และบางส่วนคิดว่า การเล่นกลางแจ้งเป็นการเบียดบังเวลาสอน จึงจัดไม่เต็มเวลา ถ้าจัดก็เพียงเพื่อให้เด็กคลายเครียดจากกิจกรรมอื่นมากกว่า จัดเพื่อให้พัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายที่เหมาะสมวิธีหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้เพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะเรื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง โดยใช้วิธีการ เช่น ให้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้หรือให้ครูผู้สอนร่วมกันจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งเป็นของโรงเรียนและนำมาทดลองใช้ จะทำให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมมากขึ้น

ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พบว่า กิจกรรมที่ครูจัดได้ทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ได้แก่ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี การร้องเพลง การฟังนิทานและเรื่องราว คำคล้องจอง ร้องลงมาคือ จัดกิจกรรมสร้างสรรค์หลายประเภท เช่น การวาดภาพ ระบายสี พิมพ์ภาพ การปั้น ดัด ตัด ปะ ร้อย ประติมากรรม และมีเพียงบางกิจกรรมที่ครูจัดได้บางส่วน เป็นจำนวนไม่เกินร้อยละ 43.05 คือ กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เช่น การรับฟังผู้อื่น การเป็นผู้นำผู้ตาม การประหยัด ซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อ ความสามัคคี กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ต่อตนเอง และกิจกรรมให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองในการทำงานและการอยู่ร่วมกันความลำค้ำ

ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม กิจกรรมที่ครูจัดให้ทั้งหมด เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและการแสดงออกทางวัฒนธรรมไทย จัด กิจกรรมให้เด็กได้ช่วยเหลือ โรงเรียนและจัดกิจกรรมการเล่นและการทำงานร่วมกัน ส่วน กิจกรรมที่จัดให้เด็กรู้จักสื่อความหมายกับผู้อื่น และการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การ พูดยกความต้องการ ความรู้สึกให้ผู้อื่นทราบคิดต่อกันได้เข้าใจ ครูจัดให้บ้างส่วนมีจำนวนไม่ เกินร้อยละ 40.73 จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจและสังคม ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่ครูจัดได้ ตามรายการประสบการณ์และเนื้อหาได้ทั้งหมด และจัดได้สอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมที่ เหมาะสมในระดับอนุบาลศึกษา แต่ควรส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยการ จัดกิจกรรมที่ครูจะต้องส่งเสริมและพัฒนาการควบคุมตนเองของเด็ก โดยที่ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และสนับสนุนพฤติกรรมที่ดี ชี้แนะเด็กให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสม และกำหนดข้อห้ามข้อปฏิบัติที่ เหมาะสมต่าง ๆ ที่ชัดเจน ความคาดหวังของครูต้องสอดคล้องและเกื้อกูลกับศักยภาพของเด็ก จากคำกล่าวของ สโปเดค (Spodek 1972:202-213) กล่าวว่า ถ้าครูสามารถจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนของเด็กอย่างเหมาะสมแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กมาก ดังนั้น โรงเรียนอนุบาลจึงควรจัดกิจกรรมแก่เด็กให้สอดคล้องเหมาะสมกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ และ ในด้านตัวครูควรเป็นแบบอย่างในการควบคุมตนเอง โดยยึดหลักความเป็นประชาธิปไตยเป็น สำคัญ จะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านอารมณ์จิตใจได้ดี และจากการวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพ- แวดล้อมและควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี แต่ขณะเดียวกันมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าแสดงออก มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ควรส่งเสริมให้เด็กกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่ง ต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลองด้วยตนเอง (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2530:68)

ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็ก เช่น การให้ความร่วมมือ ความเอื้อเฟื้อ ความ คดลงสมยอม และการพูดคุยกับคนอื่น ๆ โดยครูควรส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีทักษะทางสังคม ตลอดเวลา จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเด็กอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล ที่พบว่า การแสดงพฤติกรรมปรับตัวเข้ากับครู เพื่อน เด็กอื่น ๆ ได้ดี ยอมรับความผิดเห็นของผู้อื่น

รู้จักการให้และรับของและกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้เป็นทั้งผู้นำ ผู้ตาม เข้าใจข้อตกลงและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ง่าย เหมาะสมกับวัย มีระเบียบในตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นผลดีต่อการพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2530:69) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เชียร์ (Sheer อ้างถึงใน พันธน์ เจริญสุข 2528:18) กล่าวว่า การเล่นนอกห้องเรียนจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก สำหรับการจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อศึกษานั้น ถ้าจัดได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กแล้ว จะทำให้เกิดความพร้อมและเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งที่ยากยิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้นกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจและสังคม ในโรงเรียนอนุบาลที่ควรได้รับการสนับสนุนให้ครูจัดให้มากขึ้น คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์ด้านการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง การสื่อความหมายกับผู้อื่น ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลจึงควรจัดกิจกรรมให้แก่เด็กให้สอดคล้องเหมาะสมกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจและสังคมให้ได้ทั้งหมดตามรายการประสบการณ์และเนื้อหาในแนวการจัดประสบการณ์

ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่จัดได้ทั้งหมดคือ มีครูจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 64.57 ได้จัดกิจกรรมดังนี้คือ

1. การจัดกิจกรรมที่พัฒนาการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การฝึกสังเกตสิ่งที่หายไป สิ่งที่มีสัมพันธ์กัน ฝึกฟังเสียงดนตรี แยกประเภทความเหมือน ความต่าง การทดลอง กิจกรรมที่จัดมากเรียงลำดับได้คือ การฟัง การสังเกต การสัมผัส และการดม
2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด ให้เหตุผล ตั้งคำถามและได้ทดลองได้แก่ การแบ่งและการนับจำนวนสิ่งของ และการแยกประเภท ขนาด สี รูปร่าง
3. จัดกิจกรรมที่พัฒนาการสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ได้แก่ กิจกรรมการร้องเพลง เล่าเหตุการณ์ที่พบเห็น เล่านิทานวาดภาพ และการเล่นนิ้วมือ
4. จัดกิจกรรมให้เด็กฝึกคิดสร้างสรรค์ และความช่างซึ่งทางศิลปะ ได้แก่ การทำงานศิลปะหลาย ๆ ประเภทอย่างสม่ำเสมอ เช่น การวาดภาพ ระบายสี ปั้น ฉีก ตัดปะ กิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี จังหวะและการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ เช่น ฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรี และการเคลื่อนไหวตามจังหวะ และกิจกรรมการให้ฟังนิทาน เล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

5. จัดกิจกรรมฝึกการสังเกต ความจำ และเพิ่มพูนระยะความสนใจ ได้แก่ ท่องคำกลอน สังเกตสิ่งที่หายไป พุดเลียนแบบ พังนิทานโดยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อย ๆ และจำนวนที่ไม่เรียงลำดับ

6. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ได้แก่ จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ให้เรียนรู้เกี่ยวกับวัน เวลา ฤดูกาล เล้าหรือพังข้าวเหตุการณ์ประจำวัน และจัดทัศนศึกษาในบริเวณโรงเรียน

จากผลการศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาในโรงเรียนอนุบาลของครูผู้สอน กล่าวได้ว่าส่วนใหญ่จัดได้สอดคล้องกับรายการประสบการณ์และเนื้อหาในแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ได้เสนอไว้ว่า รายการประสบการณ์ที่ควรจัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาประกอบด้วย การรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การชิม การมอง การดม การสัมผัส และการฟัง การฝึกคิดแก้ปัญหาที่อาจจะประสบในชีวิตประจำวัน การฝึกคิดสร้างสรรค์ ความจำ การเพิ่มพูนระยะความสนใจ พัฒนาการสื่อความหมายโดยใช้ภาษา และความสนใจในสิ่งแวดล้อม ๆ ตัว (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530: 7-9) ซึ่งการจัดรายการประสบการณ์และเนื้อหาทั้งกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สมาคมการศึกษาเด็กเล็กแห่งชาติ (The National Association for Education of Young Children - NAEYC, วนาท รักสกุลไทย, ผู้แปล, 2531:174) กล่าวว่า หลักปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาการด้านสติปัญญาคือ เด็กพัฒนาความคิดรวบยอดและความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น และโลกที่อยู่รอบ ๆ ตัวโดยการสังเกต การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและของจริง และแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาของรูปธรรม การเรียนเลข วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา และวิชาอื่น ๆ จะต้องบูรณาการผ่านการทำกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น เด็กได้เล่นบล็อก ดวงทราย เล่นน้ำ หรือผสมอาหาร สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม เล่นไม้และเครื่องมือช่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของอย่างมีจุดหมาย สืบจรวจ สัตว์ ต้นไม้ น้ำ และเครื่องดนตรี กลไก ร้องและฟังเพลง จากวัฒนธรรมต่าง ๆ กัน วาดรูปบรรยายสีและเล่นดินน้ำมัน และ พูนสุขบุญยัสวีศักดิ์ (2523:3) กับ นางลักษณ์ สิ้นสืบผล (2524:13) มีความเห็นสอดคล้องว่า กิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด ให้เหตุผลว่า เด็กวัยอนุบาล เป็นวัยที่สมองกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว สมควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้เจริญงอกงาม ด้านความคิดมากกว่าความจำ และ ประคินันท์ อุปรมัย (2524:25) ได้กล่าวไว้อีก

ว่า พฤติกรรมทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นพิเศษคือ การใช้ภาษา และการสื่อความหมาย และสามารถถ่ายทอดความคิดของเขาเองโดยใช้ภาษาเป็นสื่อ ได้ถูกต้อง การให้เด็กรู้จักคิดอย่างสมเหตุสมผล เป็นคนมีเหตุผล การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการตัดสินใจด้วยตนเอง

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาใน โรงเรียนอนุบาลนั้น แม้ว่าส่วนใหญ่จะจัดได้เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวการจัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ แต่จากผลการวิจัยได้พบว่า ครูผู้สอนร้อยละ 38.08 ถึงร้อยละ 51.32 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด ให้เหตุผล ตั้งคำถามและให้ทดลอง ได้แก่ การชั่ง การตวง การเล่นน้ำ การเล่นทราย โดยจัดได้เพียงบางส่วน อาจเป็นเพราะจากผลการศึกษาความพอเพียงของวัสดุอุปกรณ์และสถานที่เล่นน้ำ บ่อทราย พบว่ามีไม่เพียงพอ แต่มีเด็กในชั้นมาก ครูต้องหมุนเวียนให้เด็กได้เล่น ทำให้เกิดความวุ่นวาย ไม่สะดวก ดังนั้นผู้บริหารควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการ และจัดซื้อจัดหาให้ตามความจำเป็น

สำหรับกิจกรรมที่ให้เด็กฝึกคิดสร้างสรรค์และความซาบซึ้งทางศิลปะได้แก่ การเล่นละครสร้างสรรค์ การเล่นบทบาทสมมุติ จากการวิจัยพบว่า มีครูผู้สอนร้อยละ 55.30 และร้อยละ 51.66 จัดได้เพียงบางส่วน ซึ่ง ฟูกุล เกียรติสุนทร (2529:38-39) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเล่นละคร และบทบาทสมมุติไว้ว่า จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าโลกรอบ ๆ ตัวเขาเป็นอย่างไรและในกระบวนการเล่นนั้นเด็กจะเรียนรู้ความคิดใหม่ ๆ รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา นอกจากนี้จะช่วยลดความรู้สึกมุ่งตนเองเป็นหลักของเด็กลงได้ กิจกรรมเหล่านี้เป็นประโยชน์คือ เด็กในแง่ที่ช่วยส่งเสริมจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก และจากการวิจัยได้พบว่า เด็กที่ได้เล่นละครมีแนวโน้มว่าจะเป็นคนน่ารัก และเป็นที่ยอมรับชมชอบในหมู่เพื่อน ๆ และจะมีพัฒนาการทางภาษาในระหว่างการเล่นสูง เมื่อเด็กได้รับการฝึกให้เล่นละคร และเล่นสร้างจินตนาการจะทำให้เด็กมีความสามารถทางสติปัญญาและทางสังคมเพิ่มขึ้น (Golomb and Gornelius 1977, อ้างถึงใน ฟูกุล เกียรติสุนทร 2529:38) ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเล่นละครสร้างสรรค์และการเล่นบทบาทสมมุติให้มากขึ้น

ส่วนการจัดทัศนศึกษานอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คิดเป็น ร้อยละ 64.57 ไม่ได้จัด เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา นับว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ เด็กได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง ดังที่ พัทธมา ชัยพงษ์ (2532:114) กล่าวว่า กิจกรรมที่ควรจัด ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงมีหลายรูปแบบ เช่น การให้เด็กได้ปฏิบัติ ได้ทดลอง โดยการนำไปทัศนศึกษา ซึ่งเด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่ม จะมีวิธีการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน และ ศุภกุล เกียรติสุนทร (2529:39) เสนอว่า การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่เป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้เด็กมีความพร้อมด้านสติปัญญาและด้านสังคมได้มาก เพราะจะช่วยให้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานแก่ เด็ก ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่กว้างขวางขึ้น โรงเรียนอนุบาลไม่ควรละเลยในการจัด จะมีผลต่อการพัฒนาเด็กวัยนี้เป็นอย่างยิ่ง

3.4 ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน ส่วนใหญ่จัดเป็นมุมเล่นต่าง ๆ ไว้ในห้องเรียน จัดที่เก็บผลงานเด็กไว้เป็นรายบุคคล จัดให้มีที่ แขนงหรือเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กเพียงพอและเหมาะสม และจัดแสดงผลงานเด็กไว้ภายใน ห้องเรียน ซึ่งมุมเล่นที่จัดไว้จะจัดเป็นมุมเล่นดาวอย่างน้อย 3 มุม มุมเล่นที่ครูส่วนใหญ่จัดคือ มุมบล็อก มุมบ้าน มุมหนังสือ สำหรับผู้บริหารได้อำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน โดยจัดให้มีป้ายนิเทศไว้ในห้องเรียนหรือหน้าห้อง เรียน จัดอุปกรณ์เครื่องใช้ของเด็กและของครู เช่น ตู้ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางของให้สามารถ เคลื่อนย้ายได้สะดวก ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีจัดได้สอดคล้องกับหลักการ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:7-8) เสนอไว้ว่า ห้องเรียนที่ เหมาะสมกับพัฒนาการและสภาพแวดล้อมของเด็ก ควรมีที่จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ตู้ ชั้นวางของหรือภาชนะเก็บของควรมีสัญลักษณ์ช่วยให้เด็ก รู้จักเก็บให้เรียบร้อย จัดวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ อยู่ในตำแหน่งที่เด็กหยิบได้สะดวก มีที่จัด เก็บสิ่งของส่วนตัวเด็กแต่ละคนเป็นสัดส่วน วัสดุอุปกรณ์และสื่อมีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติม ตลอดปี มีที่แสดงผลงานเด็ก ส่วน เลขา ปิยะอัจฉริยะ และคณะ (2527:20-22) สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:22-24) กล่าวไว้อีกว่า มุมเล่นภายในห้อง เรียนที่ควรจัดให้มันั้น ควรจัดไว้หลาย ๆ มุมชั้นในห้องเรียน โดยจัดให้พื้นที่กว้างพอสำหรับจัด กลุ่มและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ มุมเล่นควรตั้งอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของห้อง มุมที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนได้แก่ มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมดนตรี มุมบล็อก มุมร้านค้า มุมหมอ มุมเกษตรกร

มุมเลอะ มุมอิสระ มุมศิลปะ มุมงานไม้ มุมก่อสร้าง มุมเสริมทักษะ มุมฝึกเขียน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีส่วนใหญ่ ครูผู้สอน จัดได้เหมาะสมในด้านลักษณะการจัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนมากกว่าการคำนึงถึงตัว เด็ก ในการร่วมกิจกรรมภายในห้องเรียน เนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า ห้องเรียนที่บรรจุนักเรียนไว้เหมาะสม (ครู 1 คนต่อเด็ก 25 คน) มีน้อยมากเพียงร้อยละ 29.47 และการจัดพื้นที่ภายในห้องเรียนสำหรับให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ไว้เป็นสัดส่วน ครูผู้สอนร้อยละ 56.65 ที่จัดได้ และมุมเล่นที่จัดมักจัดไว้เป็นมุมเล่นถาวรเสียเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนไม่เหมาะสมอยู่มาก เพราะห้องเรียนมีพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับเด็กเข้าร่วมกิจกรรม และจากการศึกษาปัญหาในด้านการจัดสภาพแวดล้อมได้พบว่า มีปัญหามากเนื่องจากห้องเรียนคับแคบ จำนวนเด็กมากทำให้มีพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับเด็กเข้าร่วมกิจกรรม และให้ครูจัดมุมเล่นได้หลาย ๆ มุม และจากปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ครูบางส่วนมีปัญหาคือ พบเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากเนื่องจากจำนวนเด็กมีมาก ครูควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง ดังที่ ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิช (2528:536-537) และ ประคินันท์ อุปรมัย (2524:38-39) ได้กล่าวไว้ให้เห็นความสำคัญของการจัดพื้นที่ภายในห้องเรียนว่า ควรใช้พื้นที่ 40-50 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน จะเป็นการดีมากเพราะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะมีลักษณะก้าวร้าวเกิดขึ้น ถ้าเด็กขาดสถานที่ที่เด็กเคลื่อนไหวทำกิจกรรมที่ตนต้องการได้ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมยังต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กด้วย เพราะเด็กต้องการสถานที่อบอุ่น ปลอดภัย และต้องการในสิ่งที่เขาเชื่อว่าอยู่ที่ไหน เกิดอะไรขึ้น นอกจากนี้การจัดมุมในห้องเรียน การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อพัฒนาพฤติกรรมของเด็กระดับอนุบาลศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนว่ามีผลกระทบต่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัย 4-6 ขวบเป็นอย่างมาก ที่สำคัญคือ การบรรจุนักเรียนไว้ในอัตราส่วนที่เหมาะสม ส่วนการจัดมุมเล่นควรสนับสนุนให้ครูได้หมุนเวียนหรือเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมมุมเล่น วัสดุอุปกรณ์ในการจัดมุมเล่นอยู่เสมอ ไม่ควรจัดถาวรไว้ 3 มุมตลอดปี ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:7) เสนอแนะไว้ว่า ห้องเรียนที่เหมาะสมกับพัฒนาการและสภาพแวดล้อมของเด็ก ควรมีพื้นที่กว้างขวางสะดวกต่อการเคลื่อนไหวและทำกิจกรรม มุมเล่นต่าง ๆ จัดไว้เป็นสัดส่วนโดยมีชั้นวางของเตี้ย ๆ ฉากผ้ามาบังกันเพื่อให้ครูสามารถสังเกตเด็กได้ตลอดเวลา มุมเล่นนี้อาจจัดขึ้นแล้วเปลี่ยนแปลงได้

ตามความต้องการและความจำเป็นที่นักเรียนและครูเห็นสมควรร่วมกัน

ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยจัดให้มีเครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไถว เครื่องเล่นสำหรับหมุน และเครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย นอกจากนี้ได้จัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ภายในโรงเรียนอีกคือ จัดบริเวณให้ร่มรื่นสวยงาม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม้ที่ให้ร่มเงา ติดตั้งเครื่องเล่นสนามไว้เป็นสัดส่วน แสดงว่าจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนไว้เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กได้ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:24-26) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531:13-14) ได้เสนอแนวทางการจัดไว้ว่า โรงเรียนอนุบาลควรจัดให้มีเครื่องเล่นสนามประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไถว เครื่องเล่นสำหรับหมุน มีบาร์ โทขนาดเล็ก มีราวหรือขอนไม้ และควรมีที่เล่นน้ำ เล่นทราย บล็อกกลวง บ้านตุ๊กตา โดยจัดไว้นอกห้องเรียนทั้งในร่มและกลางแจ้ง สำหรับบริเวณโรงเรียนควรจัดให้สะอาด มีลักษณะร่มรื่นสวยงาม มีไม้ดอกไม้ประดับและไม้ที่ให้ร่มเงา มีพื้นที่สำหรับเด็กเล่นและมีกฎปฏิบัติ

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลบางส่วนจัดสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมคือ มีผู้บริหารร้อยละ 46.86 เท่านั้น ได้จัดให้มีสถานที่สำหรับเด็กได้ทำกิจกรรมอิสระอื่น ๆ เช่น บ้านตุ๊กตา แปลงเกษตร กรงสัตว์เลี้ยง และครูผู้สอนร้อยละ 13.25 มีความเห็นว่าไม่มีที่เล่นน้ำ และร้อยละ 7.95 ตอบว่าไม่มีที่เล่นทราย ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีความจำเป็นสำหรับเด็กวัยนี้มาก ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:27-29) ได้กล่าวว่า ที่เล่นน้ำ ที่เล่นทราย ควรจัดให้มีในโรงเรียนอนุบาล เพราะเด็กจะชอบเล่น เพราะจะสร้างความพอใจให้กับเด็ก และยังเป็นทำให้ความรู้แก่เด็กได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ทดลองศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และช่วยส่งเสริมพัฒนาทุกด้านของเด็กได้อย่างมาก ในขณะที่เล่นน้ำ เล่นทราย ส่วนบล็อกกลวง บ้านตุ๊กตา กรงสัตว์เลี้ยง แปลงเกษตร เป็นสถานที่เล่นที่ควรจัดให้กับเด็กได้เล่นก่อสร้างจาก บล็อกกลวง เล่นบทบาทสมมุติกับบ้านตุ๊กตา ได้ศึกษาด้วยตนเอง ทดลองและสังเกตจากกรงสัตว์เลี้ยงและแปลงเกษตร ดังนั้นผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่าเป็นการจัดประสบการณ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

3.5 ในด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้กำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลแก่ระดับอนุบาลศึกษาให้ครูนำไปปฏิบัติ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาเป็นหลัก การศึกษาพฤติกรรมเด็กให้ใช้เทคนิคหลาย ๆ ประเภท และให้มีการรายงานผลพัฒนาการเด็กเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้มีจุดประสงค์ในการดำเนินการวัดผลและประเมินผลตรงกันคือ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กและรายงานปัญหาสุขภาพและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง สำหรับเอกสารการประเมินพัฒนาการและการรายงานพัฒนาการเด็กที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ อบ.2 (สมุดรายงาน) อบ.1 (บันทึกพัฒนาการของเด็ก) บัตรสุขภาพและแบบประเมินพัฒนาการ และผู้บริหารส่วนใหญ่ได้กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารการวัดผลและการประเมินผลใช้ในโรงเรียนด้วย แสดงว่าแนวทางในการวัดผลและประเมินผลระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ดำเนินการสอดคล้องกับหลักการที่ สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ พิศเพลิน เขียวหวาน (2527:752-755) เสนอไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลแก่ระดับอนุบาลศึกษาเป็นการประเมินเพื่อจะรู้ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ได้มุ่งตัดสินว่าเด็กพร้อมหรือไม่พร้อม แต่จะมุ่งเพื่อให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นขั้นตอนที่ควรปฏิบัติคือ ควรมีการวางแผนการประเมินผล เลือกเครื่องมือในการประเมินผล ทาวิธีการในการประเมินผล และรายงานผล

สำหรับเทคนิคและวิธีการวัดผลและประเมินผลแก่ระดับอนุบาลศึกษาที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติคือ ใช้วิธีการสังเกตมากที่สุด รองลงมาคือ การสนทนา การทดสอบด้วยวาจา และการสะสมผลงาน ส่วนการใช้แบบทดสอบมีน้อยที่สุด แสดงว่าครูผู้สอนจัดได้เหมาะสมตามที่ นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (2529:8-9) ราตี ทองสวัสดิ์ (2529:346) ลัดดา นีละมณี (2531:228) อุคมลักษณ์ กุลพิจิตร (2531:182-183) และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529:9-10) ได้เสนอแนะไว้ว่า การนำเทคนิคและวิธีการวัดผล ประเมินผล มาใช้กับเด็กระดับอนุบาลศึกษา ควรใช้เทคนิคหลาย ๆ ประเภท ได้แก่ การสังเกต การสนทนา การตรวจผลงาน การใช้ข้อสอบปากเปล่าและการใช้ข้อทดสอบ ส่วนครูผู้สอนจะเลือกใช้วิธีประเมินแบบไหน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และกิจกรรมที่จัดให้ วัยของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ซึ่งครูควรพิจารณาว่าวิธีการมาใช้ให้เหมาะสม ควรใช้วิธีสังเกต สนทนา และตรวจผลงานให้มาก สำหรับข้อทดสอบควรใช้ให้น้อยที่สุด และควรใช้บางประสบการณ์เท่านั้น

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ในด้านการดำเนินการวัดผลและประเมินผลนี้ โรงเรียนอนุบาลปฏิบัติได้ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะไว้เป็นส่วนมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะหน่วยงานต้นสังกัดได้จัดอบรมบุคลากรแกนนำให้แก่โรงเรียน และได้จัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ได้อย่างเพียงพอ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่า ครูผู้สอนบางส่วนที่ใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาการทางสติปัญญา และตัดสินผลการเรียนของเด็กด้วย ทั้งนี้การประเมินพัฒนาการเด็กระดับอนุบาลไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อตัดสินว่าดีหรือตก เพียงนำไปพิจารณาเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใดเท่านั้น ในเรื่องนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความต้องการของผู้ปกครองที่จะทราบเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กยังมีสูงอยู่ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องทดสอบเพื่อวัดสติปัญญาของเด็กเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ นอกจากนี้ครูผู้สอนในชั้นต่อไปคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก็มีอิทธิพลมากพอสมควรในการที่จะให้ครูชั้นอนุบาลวัดผลและประเมินผลเด็ก โดยใช้ผลจากการวัดพัฒนาการทางสติปัญญามาตัดสินเลื่อนชั้นเด็ก เพื่อช่วยให้การจัดชั้นเรียนระดับประถมศึกษา สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้โรงเรียนควรมีการดำเนินการให้ผู้ปกครองและครูผู้สอนในระดับชั้นอื่น ๆ ของโรงเรียนได้เข้าใจหลักการวัดผลและประเมินผลเด็กระดับอนุบาล อาจใช้วิธีการให้ความรู้ผู้ปกครองแบบต่าง ๆ เช่น การปฐมนิเทศ การประชุม อบรม/สัมมนา การใช้เอกสารเผยแพร่ เป็นต้น สำหรับครูในโรงเรียนอาจใช้การประชุมกลุ่มย่อย หรือประชุม/อบรม ครูทั้งระดับอนุบาลและประถมศึกษาาร่วมกันทั้งโรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจเรื่อง หลักสูตรและการใช้หลักสูตรระดับอนุบาลศึกษา

ปัญหาการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีปัญหาในการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในเกือบทุกด้าน ดังนั้นในการอภิปรายผล ผู้วิจัยจะอภิปรายเฉพาะปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของปัญหาแต่ละด้านดังนี้

1. ปัญหาด้านการแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ในด้านการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารประสบปัญหามากที่สุดคือ ต้องรับภาระงานศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาจังหวัด ทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนไม่คล่องตัว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กมล ภู่งประเสริฐ (2531: 210) เกี่ยวกับภาระหน้าที่ของโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไว้ว่า ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และให้มีหน้าที่ให้การอบรม การนิเทศ การสร้างสื่อต้นแบบ การจัดสื่อการเรียนการสอน และวางแผนร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในการศึกษาค้นคว้า จัดศูนย์วิชาการขึ้นในโรงเรียน โดยใช้บุคลากรของโรงเรียนเป็นแกนนำ ต้องจัดห้องเรียนอนุบาลให้เป็นศูนย์สาธิตการเรียนการสอนตามหลักสูตร และต้องทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็กและอนุบาล-ชั้นมรทร่วมกับศึกษานิเทศก์ แต่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านบุคลากรแก่ทางโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เลขานุการของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาด้วย ต้องดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนอนุบาลที่ตนรับผิดชอบอยู่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้านเองทั้งสิ้น กล่าวคือ ด้านสถานที่ บุคลากรและการวางแผนดำเนินการ ทั้งนี้จึงจำเป็นต้องจัดสรรบุคลากรฝ่ายอนุบาลของโรงเรียนให้มาปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาด้วย ทั้งที่โรงเรียนมีปัญหายุ่งอยู่แล้วเนื่องจากการศึกษาพบว่า ชาติครูที่มีวุฒิชั้นอนุบาลศึกษา ครูต้องรับผิดชอบเด็กในชั้นจำนวนมากเกินอัตราที่กำหนด และครูยังมีภาระหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานสอนด้วย จึงเป็นไปได้ที่การบริหารงานวิชาการด้านอนุบาลศึกษาในโรงเรียนไม่คล่องตัว เพราะครูผู้สอนบางส่วนและผู้บริหารโรงเรียนต้องรับภาระงานทั้งในโรงเรียนและงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งจากงานวิจัยของ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530:242) พบว่า ในด้านนโยบายของรัฐ ซึ่งรัฐได้เปิดขยายชั้นเด็กเล็ก และชั้นอนุบาลชั้นมรทนั้น ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่มีความเข้าใจและรับทราบนโยบายเกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษาระดับอนุบาลค่อนข้างมาก แต่มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายระดับจังหวัดน้อย แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบาย แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการดำเนินการเท่าที่ควร

ในเรื่องที่ผู้วิจัยได้อภิปรายแล้ว ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดสรรบุคลากรให้เข้าโรงเรียนอนุบาลเพิ่มขึ้น ควรเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ให้ช่วยแบ่งเบาภาระงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา งานนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็กและอนุบาลชั้นม.1 เพราะจากประสบการณ์ของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ผู้บริหารบางส่วนพบว่า บางจังหวัดมอบภาระงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้โรงเรียนอนุบาลเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า งานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรรับผิดชอบร่วมกันกับโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานนิเทศการศึกษาระดับนี้ เป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์ แม้จากการศึกษาพบว่า ศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาอนุบาลไม่เพียงพอ แต่ถ้าหากทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้อย่างทั่วถึง ย่อมเป็นไปได้ที่ศึกษานิเทศก์จะปฏิบัติงานด้านนี้ได้อย่างมีคุณภาพ สำหรับงานด้านการจัดศูนย์วิชาการอนุบาล การสร้างและผลิตสื่อต้นแบบ จัดห้องเรียนและจัดการเรียนการสอนให้เป็นศูนย์สาธิต จัดโรงเรียนอนุบาลให้เป็นแหล่งศึกษาของครูจากโรงเรียนอื่น ๆ สามารถมอบให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนอนุบาล ส่วนการจัดอบรมหรือสัมมนาควรดำเนินการร่วมกัน จะช่วยให้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐได้มากขึ้น ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรชี้แจงหรือประชุมปรึกษาหารือกับครูผู้สอนชั้นอนุบาล ในการรับผิดชอบงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาให้ชัดเจน ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมหรือรับทราบแผนปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ผู้บริหารบางคนได้แบ่งครูที่รับผิดชอบงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา กับครูผู้สอนประจำชั้นออกจากกัน ทำให้ครูผู้สอนไม่พอใจการมอบหมายงานของผู้บริหาร และครูผู้สอนบางส่วนต้องประจำชั้นและออกนิเทศ โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็กและอนุบาลชั้นม.1 ด้วย ต้องห้องเรียนทำให้เกิดปัญหาภายในโรงเรียน

สำหรับปัญหาที่ผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาล ใต้ประสบปัญหามากอีกประการหนึ่งคือ ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาล จากงานวิจัยของ เรแกน และ ลีทวูด (Regan and Leithwood 1974:60-64) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรประการหนึ่งคือ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ เจตคติของ

ผู้ปกครองมัก เรียนต่อหลักสูตร การที่ผู้ปกครองมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรม
ชั้นอนุบาลไม่ถูกต้องนี้ จากงานวิจัยของ จันทนา เจริญคำรงค์ (2523:56) พบว่า ผู้ปกครอง
ส่วนมากต้องการให้เด็กได้มีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียนให้มาก และ สุธี ฤกษ์สุภสมผล
(2523:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่มุ่ง
เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กระดับอนุบาล แต่เกรงว่าจะเกิดผลเสียคือ เด็กจะเรียนไม่
ทันเด็กโรงเรียนอื่น เด็กอาจมีมต้อยในกรณีที่มีการเปรียบเทียบกับเด็กอื่น เด็กต้องการเรียน
อ่าน เขียน อาจจะรู้สึกเบื่อไม่อยากมาโรงเรียน ผู้ปกครองกลัวว่า เด็กจะชอบศิลปะมากกว่า
การอ่าน การเขียน และการทำเลข ที่สำคัญคือ กลัวลูกจะเรียนไม่เก่ง

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ด้วยการ
การจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งจากการศึกษาได้พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน
ส่วนใหญ่ได้มีการจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กเข้าใหม่และประชุมผู้ปกครอง ทั้งครูผู้สอนได้ให้คำ
แนะนำ ปรีกษา และพบปะผู้ปกครองเป็นรายบุคคลแล้ว แต่อาจจะเป็นไปได้ที่ผู้ปกครองยอมรับ
ทราบนโยบายของโรงเรียน แต่ไม่ยอมเปลี่ยนทัศนคติ โดยวิธีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงวิธี
การให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองเสียใหม่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ดังนี้ จากที่สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2532:13) เสนอแนะว่าควรพัฒนารูปแบบการจัดปฐมนิเทศ
หรือการประชุมผู้ปกครองโดยเปลี่ยนมามุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้และแนวคิดในการพัฒนาเด็ก
อาจจะใช้สื่อและวิธีการหลาย ๆ อย่างประกอบ เช่น เอกสารเผยแพร่ แผ่นภาพ วิดีทัศน์
หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ มีการนำชมห้องเรียนและโรงเรียน และมีกิจกรรมสายสัมพันธ์
และ อุทุมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532:180) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญและมีบทบาทมากใน
การเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียน เราควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมหรือกระตุ้นส่งเสริมและ
มีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น เช่น เชิญให้เข้ามาดูการเรียนการสอนใน
ห้องเรียน ให้เข้าร่วมในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมบางกิจกรรม นอกจากการจัดอบรมผู้
ปกครอง หรือการพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการแล้ว ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลจึงควรใช้วิธีการ
ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองได้หลายวิธี การจัดปฐมนิเทศอย่างเดียวไม่สามารถที่จะทำให้ผู้ปกครอง
เข้าใจได้ลึกซึ้ง วิธีการอื่น ๆ เช่น จัดทำเอกสารชี้แจง จัดค่ายนิเทศให้ความรู้ เผยแพร่ข่าว
สารทางสื่อมวลชน การแจกเอกสาร การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน การจัดทำ
จดหมายข่าว หากโรงเรียนได้จัดทำอย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยให้การจัดการศึกษาระดับนี้มีประสิทธิภาพ
มากขึ้น

2. ปัญหาด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้น
อนุบาลศึกษา

2.1 ในด้านการเตรียมบุคลากรเพื่อเข้าดำเนินงานด้านอนุบาลศึกษาของโรงเรียน
ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารประสบปัญหามากที่สุดคือ พื้นฐานความรู้ทางด้านอนุบาลศึกษาของครู
แตกต่างกัน และครูบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพของตนเอง ซึ่งปัญหา
ดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายมาบ้างแล้วในคำนำของเล่มนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิชาการ
ศึกษา และการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
ศึกษา ในที่นี้จะกล่าวถึงสาเหตุของปัญหาและผลกระทบที่มีต่อการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลใน
โรงเรียนเพิ่มเติมคือ จากการที่ผู้บริหารจำนวนร้อยละ 56.06 มีความเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหา
ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ
กับการจัดสรรครูที่มีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษามาปฏิบัติงานที่โรงเรียนอนุบาล ซึ่งสอดคล้องกับงาน
วิจัยของ กอบกมล พรหมมา (2528:91) พบว่า โรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ มีปัญหามากคือ ด้านนโยบายการจัดการประถมศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด มุ่งเน้นระดับประถมศึกษามากกว่าระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล
ปัญหาการโอนย้ายครูทำให้โรงเรียนไม่ได้รับครูที่มีวุฒินุบาล โรงเรียนขาดครูผู้สอนในชั้นอนุบาล
ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แจ้งเป้าหมายและมอบ
ความรับผิดชอบให้กับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด รับภาระหน้าที่จัดการศึกษาระดับอนุบาล
ศึกษา โดยไม่คำนึงถึงสภาพและปัญหาภายในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ดังที่ สมชัย วุฒิปรีชา
(2530:102) กล่าวว่า โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมอยู่แล้ว
ทุกด้าน ทั้งสถานที่ บุคลากร และความรู้ความสามารถของผู้บริหารและครูผู้สอน และเป็นผู้
เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านอนุบาลศึกษามากมาย เปรียบเสมือนเพชรยอดมงกุฏของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ ต่างก็มีความเห็นเช่นเดียวกันคือ จัดว่าโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในทุกด้านมากกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัด ถือว่าเป็นโรงเรียนที่
ช่วยตนเองได้ ดังนั้นทางหน่วยงานจึงไม่ต้องติดตาม กำกับดูแลมากนัก จากการศึกษาปัญหาและ
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดบางจังหวัดไม่มีโอกาสได้รับครูบรรจุ
ใหม่ที่มีวุฒิทางการศึกษาที่โรงเรียนต้องการ แต่ต้องรับครูย้ายติดตามสามีมาปฏิบัติราชการใน

จังหวัด ครูย้ายมาช่วยราชการ ครูที่มีอายุราชการมาก ครูที่มีสุขภาพส่วนตัวไม่ดี หรือครูที่มี
ปัญหาด้านความประพฤติ ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ทั้งที่โรงเรียนมีครูชั้นประถมศึกษาเพียงพอ
แล้ว แต่ขาดครูผู้สอนชั้นอนุบาล จึงจำเป็นต้องจัดให้ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาอื่น ๆ มาสอนใน
ชั้นอนุบาล จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล โดยมีผู้บริหาร
ร้อยละ 25.12 ตอบว่า มีปัญหาเพราะครูผู้สอนไม่ยอมพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของตนเอง
และประสบปัญหาอื่น ๆ อีกดังนี้คือ ครูบางคนไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก ขาดครูที่มี
ความสามารถพิเศษ เช่น ด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ พลศึกษา ครูบางคนไม่มีความเชื่อมั่นใน
ตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้การจัดกิจกรรมทำได้ไม่เต็มที่
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนไม่คล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านอนุบาลศึกษา ดังที่
อุทมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532:180) วรรณาท รักสกุลไทย (2532:174) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพ
ของครูอนุบาลหรือครูพี่เลี้ยงในระดับอนุบาลศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจ ครูอนุบาลต้องเป็น
คนที่มีความรู้ทางด้านอนุบาลศึกษาโดยตรง ควรเป็นคนที่ได้รับการอบรมหรือมีประสบการณ์เกี่ยว
กับการจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี มาแล้ว และ กมล ภูประเสริฐ (2531:210)
ได้เสนอแนะว่า โรงเรียนอนุบาลและหน่วยงานระดับสูงที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับนี้
ของชาติ ควรให้ความสำคัญในเรื่องการเตรียมครูชั้นอนุบาลให้มากขึ้น ซึ่งเท่าที่ปรากฏในขณะนี้
ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ได้สนับสนุนเลย การบรรจุครูก็ไม่คำนึง
ถึงผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาด้านนี้

สำหรับครูผู้สอนที่ไม่ยอมพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของตนเองนั้น จากการวิจัย
ของ วันดี วุฒิโภก (2522:จ-๑) ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาจากคุณลักษณะ
ที่เหมาะสมก่อนจัดเข้าสอนชั้นอนุบาล เช่น เป็นคนที่รักเด็กและให้ความอบอุ่นกับเด็กได้ พูจา
สุภาพเรียบร้อย มีความเป็นกันเองกับเด็ก มีเหตุผลไม่ขู่บังคับเด็ก รู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
เมื่อพิจารณาแล้วควรจัดฝึกอบรมครูเหล่านี้เป็นพิเศษ จัดเอกสารและคู่มือเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ระดับอนุบาลให้ศึกษา และจากงานวิจัยของ เชสเตอร์ (Chester 1966:286-288) พบว่า
พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีสมรรถภาพสูงขึ้น โดยการส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิค
การสอนหลาย ๆ วิธีคือ ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม การสาธิตวิธีการสอนแบบต่าง ๆ
จัดอภิปรายปัญหาเพื่อปรับปรุงการสอน จัดโครงการให้ครูสลับเปลี่ยนกันเยี่ยมเยียนชั้นเรียน และ
การสังเกตการสอน จัดวิทยากรมาให้ความรู้ ติดตามผลการปฏิบัติงานของครู หาวิธีวิจารณ์การ

ทำงานของครูแบบดีเพื่อถือ โดยไม่ให้ครูเสียกำลังใจ ให้ครูมีเวลาสำหรับงานสอนมากขึ้น ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมทางวิชาการ

มีข้อนำสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนตอบว่า ไม่มีปัญหาในด้านการเตรียมบุคลากรมากที่สุด ทั้งนี้จะเป็นไปได้เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความพอใจในการสอนระดับนี้ และเห็นว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว อย่างไรก็ตามจากการวิจัยได้พบว่า มีครูผู้สอนร้อยละ 15.56 ตอบว่ามีปัญหาเนื่องจากไม่ได้รับการสำรวจความถนัด ความสนใจก่อนจัดเข้าสอนชั้นอนุบาล และร้อยละ 13.25 ตอบว่าไม่ได้รับข่าวสารหรือการเผยแพร่ความรู้จากผู้ที่ผ่านมาการอบรมมาแล้ว ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรได้พิจารณาและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด และพยายามใช้เทคนิควิธีการหลาย ๆ วิธี เพื่อให้การบริหารวิชาการด้านอนุบาลศึกษาของโรงเรียนมีความคล่องตัวขึ้น

2.2 ด้านการจัดงบประมาณอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่พบคือ ห้องเรียนคับแคบไม่เหมาะสมกับเด็กในชั้น รองลงมาคือ ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ ล้างหน้า มีไม่เพียงพอและไม่สะดวกที่จะให้เด็กอนุบาลไปใช้ อาคารเรียนไม่เหมาะสมที่จะใช้จัดชั้นเรียนอนุบาล สำหรับปัญหาที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ประสบมากที่สุดได้แก่ บริเวณโรงเรียนคับแคบ ปัญหารองลงมา ผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกับครูผู้สอนซึ่งปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกนี้ เป็นปัญหาที่โรงเรียนอนุบาลต้องช่วยตัวเองในการแก้ปัญหา เนื่องจากพื้นที่ของโรงเรียนขยายไม่ได้ เพราะมีจำกัด โรงเรียนสร้างมานาน ตั้งแต่การจัดการศึกษาอนุบาลยังไม่ขยายตัว เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง โรงเรียนอนุบาลเป็นที่ต้องการของผู้ปกครองมากขึ้น แต่โรงเรียนอนุบาลไม่ได้รับการปรับปรุงด้านอาคารสถานที่งบประมาณที่ได้รับจึงไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณจังหวัดดำเนินการล่าช้า จากการวิจัยผู้บริหารได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาเรื่องอาคารสถานที่ไว้ว่า โรงเรียนจึงต้องช่วยตัวเอง เช่น นำเงินบำรุงการศึกษามาใช้ ปรับปรุงอาคารสถานที่อาจจะต้องลดงบประมาณด้านวิชาการลง หรือใช้วิธีขอบริจาคจากผู้ปกครองและสมาคมผู้ปกครองและครู ขอความร่วมมือจากชุมชนมาช่วยพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดงบประมาณให้โรงเรียนอนุบาลเป็นกรณีพิเศษ เจ้าหน้าที่ระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้ความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนอนุบาล และหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ควรมีนโยบายหรือโครงการสนับสนุนให้โรงเรียนอนุบาล

จัดอาคารสถานที่ที่เหมาะสม เช่น มีการประกวดวิธีการจัด โดยมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาติดตามผลด้วยตนเอง ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนมีวิธีการปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียนที่มีอยู่ให้เหมาะสมและใช้ประโยชน์ในการจัดชั้นเรียนอนุบาลให้มากที่สุด จะเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งเอื้อต่อการจัดประสบการณ์ได้มาก และอาจจะจัดให้เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอนุบาลอื่นนำไปใช้ได้ด้วย

2.3 ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่ผู้บริหารประสบมากที่สุดคือ ขาดผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาซ่อมแซม และการให้บริการ ซึ่งประเด็นปัญหานี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า จากสภาพการปฏิบัติของผู้บริหารและครูผู้สอนการจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการใช้นโยบายจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของโรงเรียนนั้น โรงเรียนได้มีการดำเนินการมาพอสมควรแล้วตามที่ผู้วิจัยได้อธิบายแล้วในเรื่องนี้ จึงไม่กล่าวในที่นี้อีก ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล โดยเฉพาะในด้านการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้โรงเรียนอนุบาลต้องจัดศูนย์สื่ออนุบาล เพื่อพัฒนาสื่อระดับจังหวัดไว้เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ของจังหวัดด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529:43) ผู้บริหารยังไม่สามารถดำเนินการตามความต้องการได้ เนื่องจากขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง จึงเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ เพราะจากการวิจัยพบว่า มีโรงเรียนอนุบาลที่ยังไม่มีศูนย์สื่อพร้อมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอีกเป็นจำนวนมากพอสมควร สำหรับวิธีการแก้ปัญหาในเรื่องนี้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะใช้วิธีการคัดเลือกหรือจัดหาผู้รับผิดชอบงานตามความเหมาะสม

สำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ สื่อการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กซึ่งคาดว่ามีส่วนพื้นฐานมาจากการที่มีจำนวนเด็กมากเกินไปในตนเอง การขาดสื่อการเรียนการสอนนี้จะส่งผลให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมในชั้นอนุบาลไม่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้วิจัยเห็นว่าควรรีบแก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว โดยอาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้คือ ควรดำเนินการจัดตั้งศูนย์สื่ออนุบาลของโรงเรียน ซึ่งจากงานวิจัยของ พูนศรีคันถวิวัฒน์ (2528:90) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความต้องการให้มีห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะ ห้องนี้เพื่ออำนวยความสะดวกกับครูในการนำสื่อไปใช้ โดยครูผู้สอนได้เสนอแนะไว้ว่า โรงเรียนควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนชนิดที่คงทนถาวรมาให้เด็กเล่น เพราะ

สื่อที่มีอยู่มาก เป็นสื่อที่ใช้วัสดุที่แตกหักง่าย หรือสื่อที่ครูผลิตร่วมกันผลิตขึ้นใช้คุณภาพไม่คุ้ม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดทำเพลง วิทยุทัศน์ เกมการศึกษา ให้บริการแก่โรงเรียนเพิ่มขึ้น และโรงเรียนควรมีโครงการผลิตเกมการศึกษา หรือร่วมมือกับโรงเรียนอนุบาลอื่น ร่วมกันจัดทำเพลง วิทยุทัศน์ ขึ้นใช้เองด้วย และมีความต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำคู่มือแนะนำแหล่งจัดซื้อจัดหาสื่อวัสดุและอุปกรณ์ ให้กับโรงเรียนอนุบาลเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่ოსั่งซื้อหรือสั่งทำ เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากอยู่ต่างจังหวัดไม่ทราบแหล่งผลิตหรือจำหน่าย สำหรับการแก้ปัญหาการศึกษาเอกชนอุปถัมภ์นี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ ในสภาพความจริงมีโรงเรียนไม่น้อยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้มาแล้ว เช่น การจัดหาเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อมาให้ครูศึกษาค้นคว้า จัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็น ขอวัสดุเหลือใช้จากผู้ปกครองและหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ครูใช้ผลิตสื่อ แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนก็ยังมีความเห็นว่า โรงเรียนจัดสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ให้ไม่เพียงพอ ดังนั้น โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและครู จะต้องร่วมมือกันทำให้นักเรียนมีสื่อและอุปกรณ์ใช้ครบถ้วนและเพียงพอตามความต้องการ ความสนใจของเด็ก

3. ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษา

3.1 ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความเห็นตรงกันว่า ปัญหาสำคัญที่สุดที่พบในโรงเรียนคือ ครูผู้สอนรับผิดชอบเด็กในชั้นมากเกินไป จนไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กอบกมล พรหมมา (2528:๑) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนุบาลเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับครูอนุบาล พบว่าปัญหาของครูอนุบาลคือ ต้องรับผิดชอบเด็กในชั้นมากเกินไป ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้น ครูไม่ให้ความร่วมมือในการนิเทศ ไม่เข้าใจ ท้อถอย และไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่หน่วยงานระดับสูง และผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาและดำเนินการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525:21) ได้กำหนดเกณฑ์การจัดชั้นเรียนอนุบาลไว้ว่า การจัดชั้นต่ออัตราเฉลี่ยครู 1 คนต่อนักเรียน 25 คน ห้องเรียนห้องหนึ่งควรมีเด็ก 20-25 คน ถ้ามีเด็กเกิน 30 คน ต้องมีที่เลี้ยงเด็กเพิ่มขึ้นอีก 1 คน เพื่อช่วยเหลือครูดูแลเด็ก แต่จากผลการวิจัยนี้พบว่า จำนวนนักเรียนในชั้นของโรงเรียนอนุบาลในสังกัด ส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 36-40 คนต่อห้อง และพบว่ามีโรงเรียนถึงร้อยละ 24.83 ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 40 คนต่อห้อง และในจำนวน

โรงเรียนอนุบาลทั้งหมดพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยครู กล่าวได้ว่า โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ไม่ได้รับเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งปัญหานี้มีสาเหตุสำคัญมาก โรงเรียนรับเด็กเข้าเรียนมากเกินไปโดยไม่ได้นำเงินถึงอัตราค่าส่งครูผู้สอนชั้นอนุบาล และจำนวนห้องเรียนที่มีอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารรับเด็กเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ต่างก็นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ภาระหนักในการรับผิดชอบเด็กจึงตกอยู่กับครูผู้สอนฝ่ายเดียว จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีอุปสรรคในการจัดประสบการณ์กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นกลางแจ้ง จัดได้ไม่เต็มที่ ครูคนเดียวควบคุมดูแลเด็กไม่ได้ทั่วถึง กิจกรรมเกมการศึกษาไม่สามารถจัดได้ตามเวลาที่กำหนดในตารางกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย จัดได้ไม่เพียงพอกับความต้องการและความสนใจของเด็ก เพราะมีที่เล่นจำกัด แต่จำนวนเด็กมีมาก นอกจากนี้ครูต้องแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหามาก การควบคุมชั้นเรียนเป็นงานหนัก และเหนื่อยสำหรับครูมากเกินไป นอกจากอุปสรรคดังกล่าวนี้แล้ว ครูผู้สอนบางส่วนยังประสบปัญหาเนื่องจากขาดทักษะและความชำนาญในการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมเช่น การเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นกลางแจ้ง และกิจกรรมสร้างสรรค์อีก การจัดประสบการณ์และกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันย่อมไม่ราบรื่น ถ้าหากครูผู้สอนประสบปัญหารอบด้าน ดังนั้นหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายแน่ชัดและจริงจังในมาตรการควบคุมอัตราการจัดเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียนอนุบาล หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องรับเด็กเกินเกณฑ์ที่กำหนด จะต้องจัดพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยครูให้แก่ชั้นอนุบาลนั้น ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการตามความต้องการของครูเป็นประจำเพื่อช่วยครูผู้ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมบางกิจกรรม หรืออาจจะจัดครูพิเศษที่มีความสามารถมาช่วยจัดกิจกรรมนั้น ๆ และจากงานวิจัยของ ทูนครี ตันติวัฒน์ (2528:96) ได้เสนอแนะไว้อีกว่า โรงเรียนอนุบาลควรเปิดโอกาสให้ครูอนุบาลมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาที่แท้จริงได้มากขึ้น ควรจัดสัมมนาทุกปี ปีละครั้ง ในระหว่างปีภาคฤดูร้อน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนทางด้านวิชาการ และการจัดสภาพแวดล้อม หากโรงเรียนอนุบาลสามารถแก้ปัญหาเรื่องจำนวนเด็กมากเกินไปอันตรานี้ได้ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมรวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดสภาพแวดล้อม การจัดการสถานที่ที่หมดไปด้วย การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาของชาติ จะพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากโรงเรียนที่

ดำเนินการจัดเป็นตัวอย่าง ดำเนินการจัดให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการจัดการศึกษา
ระดับนี้

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและ
ครูผู้สอนตอบตรงกันว่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือ ห้องเรียนคับแคบ มีพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะจัดมุมเล่น
ในห้องเรียนได้ ซึ่งปัญหานี้เชื่อมโยงกับปัญหาที่ผู้บริหารและครูประสบในด้านการจัดการ
สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้วิจัยได้อภิปรายแล้ว อย่างไรก็ตาม การจัดสภาพแวดล้อม
ในโรงเรียนเพื่อการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กชั้นอนุบาลเป็นเรื่องสำคัญมากที่โรงเรียนต้องจัด
ให้มี ผู้วิจัยเสนอแนะว่าโรงเรียนสามารถผ่อนคลายปัญหาการจัดมุมเล่นภายในห้องเรียนให้ครบ
หลาย ๆ มุมได้ โดยการหมุนเวียนการจัดมุมเล่นสลับสับเปลี่ยนตามหน่วยการสอนแต่ละสัปดาห์
แทนที่จะจัดเป็นมุมถาวรไว้เพียง 3 มุมตามที่พบในผลการวิจัย จะเปิดโอกาสให้เด็กเข้าเล่น
ตามมุมได้หลากหลาย หรือครูอาจเพิ่มเติมอุปกรณ์และสื่อที่นำมาจัดมุมเพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์ในมุมที่จัด
ไว้ วิธีแก้ปัญหที่โรงเรียนพอจะดำเนินการได้ก็อย่างหนึ่งคือ การจัดห้องสมุดเครื่องเล่น
หรือห้องศูนย์เครื่องเล่นรวมไว้ 1 ห้อง มีมุมเล่นต่าง ๆ ครบถ้วนและหลากหลายให้เด็กแต่ละ
ชั้นหมุนเวียนกันเข้าเล่นตามมุม โดยจัดตารางเวลาไว้ นอกจากนี้ยังมีวิธีห้องเรียนแบบศูนย์การ
เรียน การจัดห้องเรียนแบบครอบครัว มาคัดแปลงหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของ
โรงเรียน แล้วหมุนเวียนเด็กเข้าเรียนในสภาพห้องเรียนที่จัดเพื่อใช้ร่วมกันตามเวลาที่ครูแต่ละ
ชั้นประชุมตกลงกันเข้าใช้ ทั้งนี้ในการดำเนินการ ผู้บริหารและครูผู้สอนควรประชุมวางแผนและ
มอบหมายงานการรับผิดชอบในการจัดให้แน่นอน ทุกอย่างได้มีส่วนร่วมนำแบบการทำงานเป็นทีม
มาใช้ นอกจากจะได้ประโยชน์กับเด็กแล้ว การส่งเสริมให้ครูอนุบาลในสายชั้นให้ทำงานร่วมกัน
ย่อมจะเกิดผลดีในการจัดประสบการณ์ให้เด็กมากด้วย

3.3 ในด้านการวัดผลและประเมินผลระดับอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนประสบปัญหาคือ ความไม่ชัดเจนของวิธีการ และเกณฑ์การวัดผล
และประเมินผล และยังไม่มียุทธวิธีแบบและแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2530:39) ที่พบว่า ในการจัดการศึกษา
ระดับอนุบาลศึกษานั้น ครูมีปัญหาเรื่องวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และ

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531:152-156) พบว่า การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา
ในโรงเรียนเอกชน ด้านการวัดผลและประเมินผลมีปัญหาคือ ครูไม่ค่อยมีเวลาและไม่มีเครื่องมือ
มือที่จะใช้ในการวัดผลและประเมินผล ด้านการวัดผลและประเมินผลระดับอนุบาลศึกษานั้น ยังมี
ปัญหาในเรื่องรูปแบบ และเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลแต่ละระดับ
นี้ไม่ได้วัดสติปัญญา หรือตัดสินว่าดีหรือตก แต่ดำเนินการเพื่อนำผลการประเมินมาพิจารณาจัด
ประสบการณ์ให้แก่เด็กและใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อรายงานปัญหาสุขภาพ และพัฒนาการ
ของเด็กเป็นสำคัญ โดยการใช้เทคนิคการสังเกต การสนทนา การสะสมผลงาน การทดสอบ
ด้วยวาจา ส่วนการใช้ข้อทดสอบควรให้มีน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ 2528:9-10) ซึ่งผลการวิจัยได้พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยึดหลักการดังกล่าวมาปฏิบัติ
โดยนำมาจัดทำเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลขึ้นใช้ในโรงเรียนเอง เช่น การจัดทำแบบ
สังเกตพฤติกรรมเด็ก แบบประเมินพัฒนาการเด็ก แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ กำหนดให้มีเอกสารการวัดผลและประเมินผลแล้วหลายฉบับก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติอาจ
จะไม่เพียงพอ หรือไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวัดผลและประเมินผลที่วางไว้ จากการที่
ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาพบว่า ในแผน
การจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลได้เสนอแนะวิธีการวัดผลและประเมินผลไว้เพียงเทคนิคการ
ประเมินเท่านั้น แต่ไม่มีวิธีการและเกณฑ์การประเมินผล และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับอนุบาลศึกษา และแนวการวัดผลประเมิน
ผลความร่วมมือ แจกจ่ายให้กับโรงเรียนอนุบาลแล้ว ซึ่งในเอกสารดังกล่าวได้เสนอแนะรูปแบบ
และเกณฑ์การวัดผลประเมินผลไว้ชัดเจน แต่พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้แจกเอกสารดังกล่าวไป
ให้ครูผู้สอนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยไม่มีการชี้แจงใด ๆ แสดงว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน
เห็นความสำคัญของการจัด และอาจเป็นไปได้กับการปฏิบัติมีปัญหา จากการที่โรงเรียนจัดทำ
เอกสารการวัดผลและประเมินผล เพื่อนำไปใช้แล้ว มีความจำเป็นต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง
รูปแบบทุกปีการศึกษา ทำให้ผู้ปฏิบัติสับสนและเห็นว่าโรงเรียนไม่มีรูปแบบ และแนวปฏิบัติที่แน่นอน
หรือบางโรงเรียนไม่ได้จัดทำขึ้นใช้เอง แต่ได้นำเอกสารการประเมินมาจากแหล่งอื่น ๆ มาใช้
ในโรงเรียน อาจทำให้ครูไม่เข้าใจเกณฑ์การประเมินที่วางไว้ได้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดให้มีการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ครูผู้สอนชั้น
อนุบาลทุกคน เข้าร่วมในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ได้กำหนดวิธีการร่วมกันหรือ

เกณฑ์การประเมินเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรมำทรัพยากรบุคคล และเอกสารคู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้ เนื่องจากกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใ้ค้อบรมวิทยากรแกนนำของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อยู่เสมอ และได้แจกจ่ายเอกสารการวัดผลและประเมินผลความร่วมมือระดับก่อนประถมศึกษา เอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา ให้แก่โรงเรียนทุกโรงแล้ว วิทยากรแกนนำดำเนินการอบรมครูชั้นอนุบาลในโรงเรียน แนะนำการใช้เอกสารและคู่มือต่าง ๆ ที่มีอยู่กับเพื่อนครู เพราะจากการปฏิบัติของวิทยากรแกนนำของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะจัดอบรมความรู้ให้แก่ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลชมทของโรงเรียนประถมศึกษา แต่ไม่ค่อยจัดอบรมหรือเผยแพร่ความรู้ให้แก่ครูโรงเรียนเดียวกัน (นิศานาด เศวตสุด : สัมภาษณ์) เนื่องจากครูผู้สอนชั้นอนุบาลจะขาดความเชื่อถือวิทยากรแกนนำ เมื่อได้รับคำแนะนำจึงไม่ได้ปฏิบัติตาม (กระสินธุ์ การญ : สัมภาษณ์) ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารสามารถประสานงานให้ครูได้ปฏิบัติงานสอดคล้องกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการได้เหมาะสมแล้วในบางส่วนเกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลและประเมินผล หากโรงเรียนอนุบาลสามารถดำเนินการเพื่อให้ครูผู้สอนมีทั้งความรู้ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติอย่างครบถ้วน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีความพร้อมทุกด้าน จะบรรลุเป้าหมายตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพการใช้แนวการจัดประสบการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ลังกัตสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับนี้ ผู้วิจัยขอ เสนอแนะ แนวทางต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

1. หน่วยงานระดับปฏิบัติการ

หน่วยงานระดับปฏิบัติการได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และโรงเรียนอนุบาลในทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ควรมีการดำเนินการดังนี้คือ

1.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอควรให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเท่าเทียมกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เช่น การพัฒนาบุคลากรได้แก่ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน การคัดเลือกครูดีเด่นด้านการวางแผนปฏิบัติงาน และโครงการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด การจัดการสรรงงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน คำเนิการล้ำซ้ำด้านการจัดสรรงบประมาณในการจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ เป็นต้น

1.2 โรงเรียนอนุบาลควรพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานค้ำอนุบาลของโรงเรียนด้วยตนเองได้ เพราะโรงเรียนมีความพร้อมอยู่มากแล้ว ทั้งบุคลากรบางส่วนมีความรู้ความสามารถที่จะถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้เพื่อนครูด้วยกันได้ หากโรงเรียนมีแผนงานและโครงการจัดประชุมกลุ่มย่อย หรือประชุมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลที่เหมาะสม โดยใช้บุคลากรที่ได้รับการอบรมมาแล้วเป็นผู้ดำเนินการ หรืออาจจะเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเป็นวิทยากรด้วย

1.3 โรงเรียนควรให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เด็กชั้นอนุบาล โดยใช้วิธีการจัดปฐมนิเทศ ประชุมอบรม จัดทำเอกสารเผยแพร่ เช่น จดหมายข่าว จุลสาร วารสารของฝ่ายอนุบาล สมุดสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน โดยเน้นเนื้อหาสาระของหลักการจัดการศึกษาอนุบาลที่เหมาะสม ตลอดจนการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในชั้นเรียนตามโอกาส หรือให้เข้ามาสังเกตการสอนของครู

1.4 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้ครูทุกคนเข้าใจสภาพที่เป็นจริงในการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากขึ้น และร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ไม่ควรมอบหมายให้ครูกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งรับผิดชอบ แล้วครูคนอื่น ๆ ไม่มีส่วนรับรู้หรือเข้าไปเกี่ยวข้อง อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในชั้นอนุบาลได้

1.5 โรงเรียนควรให้โอกาสแก่ครูผู้สอนชั้นอนุบาลทุกคนได้เข้าร่วมประชุมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์และการจัดการศึกษาระดับอนุบาลอย่างสม่ำเสมอ

2. หน่วยงานระดับนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรดำเนินการในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล ดังนี้คือ

2.1 เพื่อแก้ปัญหาขาดครูที่มีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษา ควรกำหนดนโยบายให้หน่วยงานระดับล่างพิจารณาเรื่องการจัดสรรครูไปปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลให้ค้ำถึงวุฒิทางการศึกษาที่โรงเรียนต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการรับครูบรรจุใหม่ ครูย้ายหรือโอน

2.2 ควรเร่งดำเนินการจัดอบรมครูผู้สอนชั้นอนุบาลโดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนอนุบาลทั่วประเทศได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล และการนำเทคนิคและกลวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ ซึ่งอาจดำเนินการโดยขอความร่วมมือจากวิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมการศึกษาสำหรับเด็กนานาชาติ ฯลฯ เพื่อเร่งพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรให้ทันตามความต้องการของโรงเรียน

2.3 ควรจัดให้ครูอนุบาลได้ประชุมสัมมนาร่วมกันในระดับเขตการศึกษาหรือระดับประเทศเพื่อสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาร่วมกัน หรืออาจจะนำผลงานมาจัดนิทรรศการ เป็นการเผยแพร่ความสามารถของครูอนุบาลของแต่ละโรงเรียน เมื่อเสร็จสิ้นการสัมมนาแล้วควรจัดทำเอกสารการสัมมนารวบรวมความรู้ และผลงานเผยแพร่ด้วย

2.4 ในการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนอนุบาล ควรจะได้พิจารณาถึงเหตุผลความจำเป็นและความสำคัญที่โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดต้องรับภาระหนักในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลเพื่อเป็นตัวอย่าง จึงควรคำนึงถึงว่า โรงเรียนมีปัญหามากเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตราค่าเลี้ยงดู พี่เลี้ยงเด็ก หรือผู้ช่วยครู สมควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่เป็นปัญหา เช่น การจัดงบประมาณให้เพื่อหาที่ดินในการขยายบริเวณของโรงเรียนหรือหาที่ค้ำและจัดสร้างโรงเรียนใหม่ให้ทั้งหมดดังที่ได้ดำเนินการมาบ้างแล้ว ในบางจังหวัด การจัดอัตราค่าเลี้ยงดูและพี่เลี้ยงเด็กหรือผู้ช่วยครู ให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของโรงเรียน ตลอดจนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มีสนามสำหรับเด็ก เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ของเล่นที่คงทนถาวรให้แก่โรงเรียนอนุบาลเป็นกรณีพิเศษ

2.5 ควรมีมาตรการแก้ไขเรื่อง การรับเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาลในสังกัดเกินอัตราที่กำหนด และควรดำเนินการติดตามควบคุมดูแลและกำกับ

อย่างเคร่งครัด

2.6 ควรเผยแพร่ผลการศึกษาคำชี้แจงแนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้กับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้สนใจทั่วไปได้ทราบ เพื่อจะได้ช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาระดับอนุบาลและอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินแนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงแนวและแผนการจัดการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและคู่มือประกอบการใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดทำขึ้นและร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดทำขึ้นแจกจ่ายและเผยแพร่ให้นำไปใช้
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดประสบการณ์และกิจกรรมของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาล ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน
5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรม ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย